

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer[®]

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

Symposium 2022

- Introductie
- Eén Waarheid of vele waarheden?
- Hoe vind je waarheid?
- De cyclus van waarheidsvinding toegepast op evolutie
- Hoe leef je 'waarheid'?

Bellen voor vrede

Het voorbeeld van de Bishnois

De theosofische visie op ons gezichtsvermogen

Onafhankelijk zoeken naar waarheid

*Vind je weg in een wereld van 'fake' en 'illusie'
Ontdek wie je bent, wees wie je bent*

Symposium 2022 Opening en introductie

p. 150

Hoe pak je dat aan: 'Onafhankelijk zoeken naar waarheid'?

Herman C. Vermeulen

Eén Waarheid of vele waarheden?

p. 152

Er kan maar één grenzenloze Waarheid zijn: een Waarheid die betrekking heeft op *alles* wat bestaat en in alle omstandigheden en altijd toepasbaar is. Als we deze kerngedachte uitwerken, komen we tot een diep begrip van wat 'deelwaarheden' en 'illusies' zijn en hoe je daarin je weg kunt vinden.

Barend Voorham

Hoe vind je waarheid

p. 157

In deze lezing wordt belicht *hoe* we waarheid kunnen vinden. Het draait om een voortdurend actief pogen de grenzen van je begrip te verruimen. De grondstellingen van de Theosofia spelen daarbij een essentiële rol.

Erwin Bomas

De cyclus van waarheidsvinding toegepast op evolutie

p. 162

In het vorige artikel hebben we de cyclus van waarheidsvinding beschreven. In dit artikel laten we met een korte demonstratie zien tot welke conclusies deze cyclus leidt als je vanuit universele uitgangspunten vertrekt en dan wetenschappelijke feiten, bijvoorbeeld rond evolutie, een plek geeft.

Erwin Bomas

Hoe leef je 'waarheid'?

Ontdek wie je bent, wees wie je bent

p. 165

Wat hebben we nodig op onze innerlijke reis? Om in de praktijk van het leven tot Waarheid te komen en deze te *worden* is een aantal voorwaarden nodig, een bepaalde levenshouding.

Patricia van Lingen

Lichtbrengers in de samenleving Bellen voor vrede

p. 170

Als in een mens de oprechte wens leeft een wezenlijke bijdrage te leveren aan wereldvrede of aan het (spirituele) welzijn van zijn medemensen, zullen haast als vanzelf de mogelijkheden zich aandienen. In deze rubriek richten we de schijnwerpers op het vredesinitiatief van Paulius Senūta.

Barend Voorham

Omgaan met de natuur Het voorbeeld van de Bishnois

p. 172

Tussen onze samenleving en die van de Bishnois gaapt een grote kloof. Toch kan de aanpak van de Bishnois ons op het spoor zetten hoe de huidige westerse samenleving beter met de ons omringende natuur kan omgaan.

Barend Voorham

De theosofische visie op ons gezichtsvermogen

p. 177

Wat gebeurt er als we zien? We bespreken dit onderwerp vanuit de kennis van de Theosofie, omdat er brede interesse in is.

Henk Bezemer

Uw Vragen

182

- » Devachan
- » Karma
- » Spiritualiteit en logisch denken
- » Maagdelijke geboorte

Onafhankelijk zoeken naar waarheid

Vind je weg in een wereld van 'fake' en 'illusie'
Ontdek wie je bent, wees wie je bent

Symposium 2022

Opening en introductie

Tijdens het online Symposium *Onafhankelijk zoeken naar waarheid*, afgelopen september, werd het buitengewoon actuele onderwerp van waarheidsvinding actief onderzocht in drie lezingen en twee workshops. Waarheidsvinding is een individueel, zelfstandig proces. Maar hoe verloopt zo'n proces? Herman C. Vermeulen gaf in zijn openingswoord de richting aan waarin we zouden moeten denken.

Welkom bij de start van ons symposium met als thema 'Onafhankelijk zoeken naar waarheid'. De sub-thema's van ons onafhankelijk waarheidsonderzoek geven al een bepaalde richting aan: 'Vind je weg in een wereld van 'fake' en 'illusie'', 'Ontdek wie je bent en wees wie je bent'.

Deze tijd laat meer dan ooit het belang zien om op waarheidsonderzoek uit te gaan. We krijgen dagelijks heel veel informatie te verwerken. Nu kunnen berichten over dezelfde gebeurtenissen sterk overeenkomen, maar ook volstrekt tegengesteld zijn. En als informatiebronnen elkaar gedeeltelijk of geheel tegenspreken, dan is de vraag: wat doen we dan?

In een tijd als de onze, met alle moderne communicatiemiddelen, zou je verwachten dat *fake-news* iets nieuws is — maar dat is niet zo. De Nederlandse geschiedenis toont daar een duidelijk voorbeeld van. In de zeventiende eeuw, toen de drukpersen net een beetje op grotere schaal draaiden, werden er al pamfletten gedrukt met teksten die niet waar

waren. Dit kostte in feite Johan van Oldenbarnevelt en de gebroeders De Witt de kop.

Het verspreiden van onwaarheden is dus van alle tijden. Het is in deze tijd wel een stuk eenvoudiger om op grote schaal *fake-news* in omloop te brengen. We lopen dus het risico daar veel mee in contact te komen. Daarom is het zo belangrijk dat we bij onszelf iets ontwikkelen waarmee we een onafhankelijk waarheidsonderzoek kunnen doen. We moeten in staat zijn om een analyse te maken van de enorme stroom informatie die op ons afkomt, om te zien wat waar is en wat niet. Dat onderscheidingsvermogen is van levensbelang geworden.

Het symposium dat we vandaag met u houden, kan geheel los van onze vorige symposia worden gevolgd. Er zit niettemin een duidelijke opbouw in. In 2020 hielden we ons symposium 'De Theorie van Alles', waarin drie uitgangspunten werden geponeerd, de zogenaamde proposities: universele uitgangspunten. En in 2021

was het thema van ons symposium ‘Bouw mee aan de mentaliteit van de toe-komst’, over een universele mentaliteit en welke karakter-transformaties daarvoor nodig zijn. Kijk hiervoor nog eens op onze site, of via YouTube, of lees de verslagen in voorgaande *Lucifers*. Als u de inhoud van deze symposia nog even de revue laat passeren, zult u zien dat wat we vandaag willen brengen, daar perfect op aansluit. Het zal de zelfstandigheid om waarheid te onderzoeken bij u zeker doen toenemen.

Geloven of onderzoeken

We moeten ons goed realiseren dat niemand waarheid – met een kleine of met een grote letter geschreven – voor ons kan bepalen. Waarheid is iets essentieels van onszelf en waarheidsvinding is een individueel, zelfstandig proces.

Natuurlijk kunnen we alles wat op ons afkomt zonder meer aanvaarden en blind geloven – *fake-news* en echt nieuws, onwaarheid en waarheid – maar dat is niet hetzelfde als het te weten en het te zijn.

We kunnen ons natuurlijk richten op onze lagere kwaliteiten, met dingen die we leuk of aangenaam vinden en daarom makkelijk kunnen of willen aanvaarden. We kunnen ons ook richten op onze universele, hogere kwaliteiten, die ons nog wel eens voor een uitdaging kunnen stellen, en dan is in principe zelfstandig onderzoek vereist. Vaak wordt immers het woord ‘waarheid’ gebruikt als synoniem voor ‘geloof’ of ‘vertrouwen’, maar die begrippen zijn echt niet gelijk aan waarheid. We kunnen met geloof en vertrouwen geen waarheidsbeeld en kennis in onszelf ontwikkelen — daar is zelfstandig denken voor nodig. Wij stellen: weten is worden, weten is *zelf* waarheid kennen. Weten is dus ook waarheid *zijn*.

We zijn natuurlijk de som van al onze gevoelens, ideeën en emoties, met allerlei kleuringen daarin, dus *daar* moeten we bij onszelf heel goed te rade gaan en filteren. Wat is nu van *universeel* belang en wat is gewoon van lokaal en zeer betrekkelijk belang?

Het proces van waarheidsvinding

Groeien in dat waarheidsbeeld is een proces dat we zelfstandig moeten doorlopen. Aan een plant kunnen we ook niet trekken om hem sneller te laten groeien. We kunnen wel zijn omstandigheden verbeteren, door te zorgen voor goed gedoseerde voeding, water en zonlicht. Dat kan hem doen groeien — en met waarheidsvinding werkt het in feite hetzelfde. Het proces stimuleren, dat is belangrijk.

We willen u vandaag stap voor stap laten zien hoe dat proces van waarheidsvinding en groei in zijn werk gaat. Neem daar

alle tijd voor; we kunnen in de workshops daar ook met elkaar over praten. Maar het belangrijkste uitgangspunt hierin is, dat we bij onszelf te rade moeten gaan welke hogere eigenschappen wij in ons denken hebben en welke lagere eigenschappen. Misschien kost het wat meer moeite om die hogere eigenschappen duidelijk te onderscheiden, maar ze zijn er. U heeft ze!

Het proces van groeiend waarheidsbesef is ook niet statisch. Het is iets heel dynamisch. Die groei kan soms snel zijn, maar het kan ook best zijn dat we een jaar lang dingen aan het bestuderen en bedenken zijn voordat we voor onszelf het bewijs hebben gevonden om te zeggen: nu zie ik hoe het in elkaar zit.

Voor zo’n proces zijn een paar mentale houdingen nodig, zoals openheid van denken, verwondering en durven kijken naar iets zonder allerlei stempels erop te zetten, in plaats van je af te vragen hoe *dit* nu in hemelsnaam werkt en waarom *dit* nu juist is gebeurd. Dat zijn een aantal basisvoorwaarden. Pas wel op dat we niet gaan zoeken naar bewijzen die onze gedachten onderbouwen, want dan zijn we natuurlijk alleen maar bezig om onze eigen denkbelden te voeden en niet om ons waarheidsbesef te doen groeien. We kennen heden ten dage de uitdrukking ‘ons dogma’ in een bepaalde betekenis, maar de echte betekenis van het woord ‘dogma’ is ‘zoals het mij toeschijnt, zoals het mij goed lijkt’, en dat is heel individueel. Het geldt niet voor ons gezamenlijk en is ook niet afdwingbaar.

Dit zijn wat gedachten die ik aan u wilde voorleggen om straks de lezingen die uitgebreid, stap voor stap, over deze gedachten heengaan, wat beter te kunnen verwerken. In de workshops gaan we met elkaar in gesprek over wat u er van vond, wat uw waarheden zijn en hoe we daar meer helderheid in kunnen krijgen.

Ik wens u een heel succesvol symposium.

Eén Waarheid of vele waarheden?

Eén Waarheid of vele waarheden?

Hoewel onze tijd een bevestiging lijkt te zijn van het alom bekende adagium ‘zoveel mensen, zoveel meningen’ – waarbij iedereen zijn eigen mening voor waarheid houdt – durven we toch te beweren dat er slechts één WAARHEID is. Iedereen mag dan zijn eigen kleine waarheid hebben, er kan maar één Absolute WAARHEID zijn, een WAARHEID die duurzaam is, betrekking heeft op alles wat bestaat en in alle omstandigheden en altijd toepasbaar is.

Eén Absolute WAARHEID

Als je even nadenkt, kun je de logica hiervan inzien. Er kunnen namelijk geen twee waarheden zijn, want als dat zo was, dan zou de ene de andere weerspreken, wat van één van die waarheden een onwaarheid maakt. Dat kan dus niet.

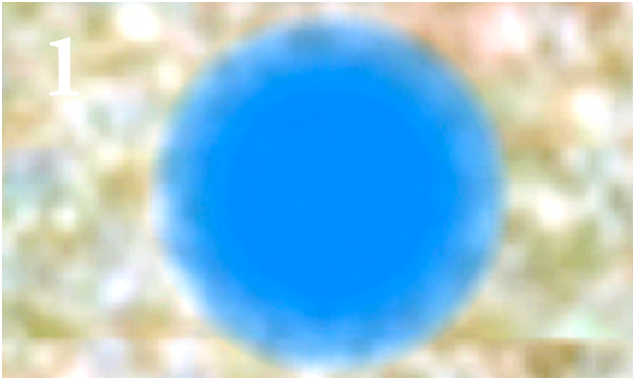
Maar let wel: we spreken nu over WAARHEID in hoofdletters geschreven. Die WAARHEID is de WERKELIJKHEID, het Wezenlijke, de ware aard van de dingen, de essentie van het Leven zelf. Feitelijk is die WAARHEID het Grenzenloze: de aller-diepste achtergrond van alles wat bestaat, niets uitgezonderd. We zullen straks langer stilstaan bij deze WAARHEID, maar nu kunnen we

alvast zeggen dat als het Grenzenloze de achtergrond is van alles wat bestaat, onze zintuiglijk waarneembare wereld – dus de wereld die we zien, horen en voelen – een aspect ervan is en dat achter die voor ons uiterlijke wereld ontelbaar veel andere werelden schuilgaan. In dit verband spreken we vaak over spirituele sferen of werelden, waarmee we dus doelen op gebieden – een bepaalde werkelijkheid – waarvan de uiterlijke wereld een reflectie is.

Deelwaarheden

Dat is heel belangrijk om te beseffen, want hoewel er een grenzenloze, allesomvattende WAARHEID of WERKELIJKHEID is – het AL kun je dat ook noemen – zijn er talloze beperktere waarheden. Die kleinere waarheden of deelwaarheden zijn dus op zich niet onwaar, maar ze zijn relatief, ze staan in relatie met grotere en kleinere waarheden. Daar zit voor ons mensen vaak de moeilijkheid. We missen nog de wat ruimere blik om te zien dat zo’n kleinere waarheid onderdeel is van iets groters.

Kijk bijvoorbeeld naar deze stip. (zie ill.-1) Als je die stip voor jezelf beschrijft – je stelt voor jezelf de kleur en de vorm vast – dan zal dat, nemen we aan, een min of meer adequate

beschrijving ervan zijn. Maar als we wat uitzoomen, (zie ill.-2), dan zie je iets heel anders en als je nu een beschrijving moet geven van die stip, zal die waarschijnlijk anders zijn.

Je ziet dat het een oorbel is. In ieder geval zal je die stip als onderdeel van een groter geheel beschrijven. Als je nog een – figuurlijk – stapje achteruit doet, (zie ill.-3) dan zie je dat dit grotere geheel behoort tot een schilderij. En kijk je daar weer achter, dan weet je dat dit schilderij (van Georges Seurat) een door de schilder ervaren en weergegeven afspiegeling van een nog grotere werkelijkheid is.

Die stip is dus een onderdeel van het schilderij; dat schilderij een weerspiegeling van een werkelijkheid die de schilder wist vorm te geven. Die werkelijkheid is echter niets meer dan slechts een facet van een nog grotere werkelijkheid. In

dit licht kun je spreken van deelwaarheden, binnen deelwaarheden.

Alles is onderdeel van iets groters en opgebouwd uit kleinere delen

Alles wat bestaat is een onderdeel van een grotere waarheid en op zijn beurt weer onderverdeeld in kleinere waarheden. Neem ons mensen als voorbeeld. Onze werkelijkheid of waarheid is de stad waarin we leven, die onderdeel is van een land, onderdeel van een werelddeel, onderdeel van de planeet Aarde, die weer een onderdeel is van ons zonnestelsel. Daarom kun je zeggen dat voor ons, mensen op deze planeet, de grotere Werkelijkheid het zonnestelsel is.

En let wel: als we spreken over het zonnestelsel, dan bedoelen we niet alleen de zichtbare zon en de planeten, waarnaar

we raketten sturen zodat we er iets van leren kennen. Maar wij doelen vooral ook op al die andere werelden die de zon als bron, als kern hebben. We hebben het dan over een groot scala van voor ons niet waarneembare werelden, zoals dat trouwens precies bij de mens zelf het geval is. Ook een mens is samengesteld uit verschillende aspecten. In de volgende lezing wordt daar verder op ingegaan.

Laten we nog een stapje achteruit doen. En zie: de zon is niets dan een stipje op een kosmisch schilderij dat we de Melkweg noemen: een nog grotere Waarheid. En ons verhaal wordt eentonig: maar we doen nog een of enkele stapjes achteruit – bijvoorbeeld met de onlangs gelanceerde ruimte-telescoop James Webb – en we zien dat er miljarden en miljarden melkwegstelsels zijn. Verder lukt het niet om te kijken, maar het ligt voor de hand dat zelfs al die melkwegstelsels niets meer zijn dan een stipje op een nog groter schilderij.

Als we naar de kleine wereld van cellen, atomen en elementaire deeltjes kijken, kunnen we precies hetzelfde verhaal vertellen, alleen nu in omgekeerde richting: een cel bestaat uit moleculen, die uit atomen, die uit kleinere partikelletjes. Is hier een grens? Zeg het zelf maar. Laat je intuïtie maar spreken.

Grenzenloosheid

Dus naar het grote en naar het kleine toe, naar binnen en naar buiten: nergens stuiten we op een grens. Is dan niet de WAARHEID, waarover we zojuist spraken, die onbevatte-lijke Grenzenloosheid? Grenzenloosheid en oneindigheid in alle opzichten: in duur, in omvang. Ze gaat elk menselijk begrip te boven en is dus niet afhankelijk van de menselijke perceptie.

In het symposium van 2020, 'De Theorie van Alles', hebben we hier lang bij stilgestaan. We raden je aan de *Lucifer* waarin we verslag doen van dit symposium nog eens door te lezen. Daarin staat ook beschreven dat al die werelden, klein of groot, uitdrukkingen zijn van levende wezens. De WAARHEID zou je daarom het Grenzenloze LEVEN zelf kunnen noemen. Niet één leven, maar de bron, de essentie, van elk levend wezen dat in de oneindigheid bestaat. Die Grenzenloze WAARHEID gaat ons bevatting-vermogen te boven, maar trek daar geen voorbarige conclusies uit, want we kunnen wel degelijk de grondidee ervan begrijpen en daar in ons leven rekening mee houden.

Essentiële Eenheid en universele broederschap

Een eerste en zeer belangrijke conclusie die we eruit kunnen

trekken is, dat er een essentiële Eenheid is, aangezien alles onderdeel is van dat Grenzenloze LEVEN. Natuurlijk zien we in onze uiterlijke wereld grote verschillen tussen bijvoorbeeld planten, dieren en mensen, en tussen mensen onderling. Die verschillen zijn echter niet essentieel, ze zijn tijdelijk, want elk wezen – van atoom tot ster – is een onderdeel van het Grenzenloze. Een onderdeel van het Grenzenloze is hetzelfde als het Grenzenloze, want een 'beetje grenzenloos' bestaat niet. Het Grenzenloze is dus onze gemeenschappelijke oergrond, de essentiële EENHEID, die aan alles ten grondslag ligt.

De tweede, daarmee samenhangende conclusie is dat Universele Broederschap een feit is. En met het woord 'broeder' doelen we niet op een mens van het mannelijke geslacht, maar op het feit dat alle wezens voortkomen uit de figuurlijke Ouder, dezelfde Bron. Of nog beter gezegd: hetzelfde levenssap, dezelfde levende energie, hetzelfde bewustzijn – je ziet we zoeken naar woorden om dit verheven beeld te schetsen – stroomt door ons allen. Feitelijk zijn we delen van elkaar.

En met deze conclusies wordt de abstracte idee van WAARHEID ineens een stuk concreter. Als je leeft volgens die WAARHEID en je kijkt diep in de ogen van je medemens, of diep in het hart van een bloem, of je ziet in een donkere nacht de sterrenpracht, dan zie je je Zelf, je ziet jezelf weerspiegeld in de ander en de ander weerspiegelt zich in jou. Zou je ooit je broeder iets kwaads willen aandoen als je dit beseft? Of zou dit besef je juist aansporen anderen te steunen, te helpen, te inspireren? Ik zou zeggen: geef zelf maar antwoord. Laat ook hier je intuïtie maar spreken.

Reflecties van het Grenzenloze

Nu kun je je terecht afvragen: als er slechts één WAARHEID is, wat zijn dan die kleinere waarheden? Het antwoord hebben we hiervoor eigenlijk al gegeven toen we het woord 'afspiegeling' of 'reflectie' gebruikten. Elke deelwaarheid is een beperkte reflectie, een weerkaatsing van het Grenzenloze. Die reflectie is niet willekeurig, niet toevallig. Zeker niet. Er is orde en wetmatigheid in de Kosmos. Er zijn vaste patronen, zoals we zo duidelijk zullen maken.

Zelfs als we het hebben over kosmische eenheden, zoals zonnen en melkwegstelsels, voor ons onbevatte-lijk groot, dan nog is hier sprake van een deelwaarheid, van een stip op een nog veel groter schilderij en dus van beperking. Deelwaarheden zijn dan ook altijd in lijn met andere en grotere waarheden. Wanneer we een grotere waarheid ontdekken, degraderen we een deelwaarheid niet tot onwaar, maar we zien dan de beperking.

De blinden en de olifant

Om dit uit te leggen kijken we naar het bekende voorbeeld van de blinden en de olifant: elke blinde die een deel van de olifant betast en daarvan een beschrijving geeft, heeft een deel van de waarheid. Dat deel is niet strijdig met het andere deel, het vult het aan en samen maken ze het plaatje iets completer.

Bij dit alles moet je er goed bewust van zijn, dat elke waarheid – groot of klein – niet voortvloeit uit mechanische werkingen. Immers, omdat alles onderdeel is van het Grenzenloze Leven, is elk verschijnsel, alles wat bestaat, een levende entiteit.

Hiërarchie van bewustzijn

Er is sprake van een eindeloze hiërarchie van bewustzijn, een geheel van levende wezens, een schitterende samenwerking tussen alle stippen op het figuurlijke schilderij. Er is één kern, de top, het verst ontwikkelde wezen. Verder zijn er wezens van verschillende ontwikkelingsniveaus. Elk ervan leeft op een van de gelaagdheden van die hiërarchie. Maar omdat al die wezens de top als kern hebben – het hart van hun hart – is er sprake van een fundamentele gelijkheid. Dus ook al is een wezen nog zo onontwikkeld, het heeft dezelfde potenties als de kern van die hiërarchie. Als je die hiërarchie dan weer beschouwt als een beperkte afspiegeling van het Grenzenloze, en elk wezen in die hiërarchie als een beperkte uitdrukking van de top van die hiërarchie, – en elk wezen zelf is ook weer een hiërarchie – dan krijg je een beeld van hoe de structuur van de Natuur is.

Tussen al die wezens is een schitterende samenwerking, waarbij de verder ontwikkelde wezens de minder ver ontwikkelde inspireren en de minder ver ontwikkelde wezens functioneren als voertuigen, instrumenten voor de verder ontwikkelde wezens.

Klinkt dit abstract? Kijk naar je lichaam. Werk je niet samen met de biljoenen cellen en triljarden atomen die je lichaam vormen? Op dezelfde wijze werkt het bewustzijn van de zon samen met ons. Er is sprake van een wederzijdse afhankelijkheid. We kunnen niet zonder elkaar.

Universele patronen

De universele patronen die we in deze samenwerking zien, zijn dus geen mechanische processen, maar de gevolgen van de acties en reacties van die levende wezens. Enkele van die patronen kunnen we, soms gemakkelijk, soms met enige moeite, herkennen. Denk aan cycliciteit, oorzaak en gevolg en de groei van elk wezen. Omdat al die deelwaarheden

onderdelen zijn van de grotere Grenzenloze WAARHEID, kunnen ze elkaar ook nooit tegenspreken, tenzij je een deelwaarheid verabsoluteert en – de metafoor van de blinden en de olifant verder uitwerkend – bij hoog en bij laag beweert dat een olifant een waaier is, als je zijn oor te pakken hebt en ‘jouw’ waarheid als tegengesteld beschouwt aan die van iemand die de olifant beschrijft als een slang, omdat hij de slurf heeft gevoeld.

Op ons vorige symposium bespraken we de zeven Juwelen van Wijsheid, zeven Universele Patronen. Elk Juweel op zichzelf is een deelwaarheid, die nooit de andere Juwelen tegensprekt. Integendeel, juist door ze met elkaar te beschouwen, wordt je visie op de Waarheid groter.

Objectief idealisme

Nu kun je je afvragen – en als je dat doet, wil dat zeggen dat je in ieder geval tot op zekere hoogte al geestelijk ontwaakt bent – waarom zoveel mensen deze grotere WAARHEID niet zien. We zijn er toch een onderdeel van? Want als meer mensen deze WAARHEID zouden ervaren en ernaar leefden, dan was er nu geen strijd, geen oorlog, geen ongelijkheid, geen haat en nijd.

Het antwoord op deze belangrijke vraag ligt in een psychologisch verschijnsel dat objectief idealisme heet. Wat is dat?

Laten we het eerst uitleggen aan de hand van de metafoor van het stipje en het schilderij. Als je je bewustzijn focust op dat stipje – omdat je niets anders ziet – en je van dat stipje denkt dat het de enige werkelijkheid is, dan vorm je dus met je gedachten een beeld van wat je waarneemt. Je waarneming is beperkt en de ideeën over die beperkte waarneming zorgen ervoor dat jij dat stipje de waarheid noemt, hoewel het op zijn hoogst een deelwaarheid is.

Het klassieke voorbeeld uit de Hindu-traditie om het objectief idealisme uit te leggen is het verhaal van een man die in de schemering thuiskomt en schrikt omdat hij een slang meent te zien. Bij een scherpere waarneming echter blijkt het geen slang te zijn maar een opgerold stuk touw. Toch was zijn angst voor die vermeende slang even werkelijk – een even grote waarheid voor hem – als wanneer het een werkelijke slang zou zijn geweest.

Je maakt dus je eigen waarheid: je ervaart iets als waar als je waarnemend bewustzijn er werkelijkheid aan toekent. Je denkbewustzijn is in feite onderhevig aan illusie, waardoor je een onjuist beeld maakt van wat je waarneemt.

Het antwoord op de vraag waarom we geen grotere Waarheid zien, is dus dat ons denken onze beperkte waarneming verkeerd interpreteert. En dat geldt niet alleen voor die stip

op dat schilderij of het touw waarin we een slang zien. Hoeveel mensen zien zichzelf als niets meer dan hun lichaam? En zeggen velen niet dat er buiten de uiterlijke wereld niets is? Zo van: wat ik niet zie, bestaat niet. En ook al zijn er vele aanwijzingen dat er wel méér moet zijn – wat zijn bijvoorbeeld de natuurwetten? – toch beperken we ons idee van waarheid veelal tot onze zintuiglijke wereld.

Ter discussie stellen van eigen deelwaarheid

Nu hoeft ons beperkt waarnemingsvermogen geen onoverkomelijk beletsel te zijn om meer van die grotere Waarheid te zien. Maar dan moeten we dat wel erkennen. Dan moeten we dus onze eigen deelwaarheid ter discussie durven te stellen en te luisteren naar wat anderen als waarheid ervaren. Doen we dat niet, dan zijn we als een blinde die een deel van de olifant betast en meent dat hij het hele dier kent.

Kortom, het je bewust zijn van je eigen onvolmaaktheid bij het ontdekken wat Waarheid is, is een voorwaarde om meer Waarheid te vinden. En dat is heden ten dage bij velen de makke. Want overal zien we dat de kleine deelwaarheid wordt opgeblazen tot de enige waarheid. En als iemand dan vertelt dat je te maken hebt met een stip en niet met het hele schilderij, of met een stuk touw in plaats van een slang, dan wordt hij uitgelachen, wordt niet geloofd en in het ergste geval wil men hem zelfs opsluiten of doden. En denk niet dat we overdrijven. Hoeveel mensen in het verleden zijn vervolgd, en hoe vaak is dat nu nog steeds het geval, alleen maar omdat ze een andere visie op de dingen hadden. En – ander voorbeeld – ga eens praten met iemand die sterk in een complot gelooft; er is geen enkel bewijs en het is van elke logica gespeend, toch kent de complotdenker werkelijkheid toe aan zijn waanidee en creëert aldus zijn eigen waarheid, hoewel alle feiten aantonen dat het niet waar is.

En denk niet dat complotdenkers zich geheel en al onderscheiden van de rest; wellicht dat ze wat extremer zijn in hun opvattingen, maar veel mensen beperken hun waarheid evenzeer tot een bepaald idee, een bepaalde gedachte. Getuigt het niet van eenzelfde mentaliteit als een psycholoog zegt dat bewustzijn in de hersenen zit en dat vrije wil niet bestaat. Punt uit! Of als een geneticus zegt dat het karakter in ons DNA zit en alle aanwijzingen dat dit niet zo is, afdoet als onzin. Of als een econoom ervan uitgaat dat er in een gezonde maatschappij economische groei moet zijn en dat de markt al onze problemen oplost. Of neem de nationalist die bij hoog en bij laag beweert dat zijn volk anders en beter is dan andere volkeren. Of de godsdienstige

die precies weet wat zijn god van ons wil en wie dat niet gelooft, moet gestraft worden. Het is dezelfde mentaliteit. Wanneer je je eigen visie niet ter discussie stelt, niet openstaat voor een grotere visie, dan ontstaat dogmatiek, verstarring en raakt het zien van welke waarheid dan ook verloren.

In al deze gevallen zullen we ‘een stapje achteruit’ moeten doen. Hoe dat moet, zal in de volgende lezing uitgebreid aan de orde komen, waarna we er in de workshop met elkaar verder over kunnen praten.

We zijn in essentie de WAARHEID

Wij willen deze bijdrage besluiten met de hoopgevende gedachte dat we in ieder geval dat stapje achteruit kunnen doen. Dat is altijd mogelijk, want de hele Natuur is een grootse leerschool, verdeeld in kleinere leerscholen, die we van klein naar groot doorlopen.

Er zijn al mensen die in dit leerproces veel verder zijn dan wij. Zij zijn ons voorgegaan in het onderzoeken en onthullen van Waarheid. Het zijn deze grote mensen, onze Leraren, die ons er zoveel over vertellen, als ons begrip aankan. Ze inspireren ons onze vermogens te ontwikkelen, waarmee we steeds meer van de Grenzenloze WAARHEID gaan leren kennen en begrijpen. En het feit dát ze dat kunnen, is omdat ze in zichzelf die vermogens al ontwikkeld hebben. Vermogens die ieder mens in zich heeft, maar nu nog slapend of latent zijn.

Dat is een essentiële gedachte om vast te houden als we in de volgende lezing dieper ingaan op hoe we die grotere Waarheid kunnen vinden. Want ieder mens, zonder uitzondering, is hiertoe in staat!

We zijn namelijk allemaal onderdeel van die GRENZENLOZE WAARHEID, we zijn die WAARHEID in essentie. En daarom hebben we ook alle eigenschappen, instrumenten en vermogens in ons om de essentie van die grote WAARHEID te begrijpen. Het enige verschil tussen ons en die grote Leraren, zou je dan ook kunnen zeggen, is dat ze eenvoudigweg meer van hun grenzenloze vermogens hebben ontplooid. Zij hebben verder achter de uiterlijke werkelijkheid door weten te dringen en een dieper begrip opgebouwd van de onlosmakelijke verbondenheid van alles wat bestaat, van het grote tot het kleine, en de essentiële Eenheid waarnaar de gehele Natuur – zichtbaar en onzichtbaar – terug is te leiden. Een groots beeld, dat we allemaal ieder moment in onszelf kunnen laten groeien!

Hoe vind je waarheid

Je kan het zo beschrijven. Hoe het licht het warme goud weerkaatst, de schakeltjes nog altijd soepel, je rolt het zo heen en weer in je handpalm. Het is al generaties in de familie.

Je houdt het altijd om bij het zwemmen en voelde net nog even aan het hangertje voordat je van de duikplank dook. Dus dat kettinkje moet hier ergens op de bodem van het zwembad liggen ...

Ik denk dat velen van ons zo'n soort verhaal hebben ervaren. Je bent ergens iets waardevols kwijtgeraakt. Maar omdat je weet dat het er is, je weet waar je naar zoekt en ook wat het voor je betekent, zul je niet rusten totdat je het vindt. Dus ook al zit er niets anders op dan een heel zwembad af te duiken, je zal de moed niet verliezen. Dit is misschien wel de belangrijkste voorwaarde om iets te kunnen vinden. Want stel je voor dat je niet eens weet of iets wel te vinden is? Zul je dan bereid zijn om een heel zwembad af te duiken? En als je niet weet waar je naar zoekt, hoelang zul je dan blijven zoeken? Hoe kun je überhaupt herkennen of je het gevonden hebt?

En als je bovendien geen idee hebt of het wel de moeite waard zal zijn? Zou je dan niet bij voorbaat al de moed opgeven?

Dit geldt voor waarheid net zo goed.

Het vertrouwen dat er waarheid is, dat we die kunnen herkennen en dat het alles waard is, is de niet te missen stap tot het vinden van waarheid!

En dat vertrouwen kan eerst niets meer zijn dan een ingeving. Een gevoel dat je iets mist in je leven, soms een soort onrust. Je hebt het idee dat er toch meer moet zijn, dan alleen wat je in de materiële wereld met je zintuigen waarneemt. We raden dus iedereen aan om dat vooral serieus te nemen!

Nu hebben we op basis van de vorige lezing al geconcludeerd dat:

- er één WAARHEID, één grenzenloze WAARHEID is,
- en dat we die WAARHEID *steeds beter* kunnen leren kennen of – beter nog – daar steeds meer bewust van kunnen worden en die kunnen uitdrukken, omdat we in essentie die WAARHEID zijn.

In deze lezing lichten we verder toe *hoe* je dan waarheid kunt vinden. Maar dat kan dus niet zonder de overtuiging, of op zijn minst het vertrouwen, dat die waarheid er is en dat je in staat bent die te vinden!

Waarheid in jezelf

Kortom, ons uitgangspunt is dat we in onszelf de potentie hebben om waarheid te vinden. Iets wat je ook in

alle religies en filosofieën sinds de oudheid van oost tot west terug kunt vinden.

Zoals bijvoorbeeld het gezegde “Mens, ken U Zelf” van het Orakel van Delphi of de uitspraak van Zarathoestra: “want wie zichzelf kent, kent in zichzelf het al”.

Maar hoe zit dat dan precies? Want hoe vaak zitten we er niet naast? Hoe vaak zijn we niet verblind door een bepaalde overtuiging en zijn we er later achtergekomen dat het toch anders in elkaar zit. In de vorige lezing is dit verschijnsel al aangeduid als *objectief idealisme*: werkelijk is dat wat we als werkelijk ervaren. En dat beeld kan groeien. Maar ons beeld van de werkelijkheid verruimt zichzelf niet automatisch. Sterker nog, we zien vaak dat mensen gedurende het leven verstrikt raken in hun eigen ideeën en overtuigingen. Dat ze steeds minder verwonderd zijn en star worden in hun denken, soms zelfs cynisch. Terwijl ze als kind vol verwondering in de wereld stonden, of als jongvolwassene vol energie werkten aan de verwezenlijking van hun idealen. Het is dus belangrijk dat we altijd open blijven staan voor een grotere werkelijkheid.

Er zijn twee manieren om de waarheid of werkelijkheid te bekijken.

1. De eerste manier is dat je puur redeneert vanuit jezelf, vanuit je eigen bestaande waarneming. Je gebruikt – om die vergelijking weer te gebruiken – alleen jouw beeld van de olifant. Voor jou is de waarheid gelijk aan de poot, het oor of de slurf. Je houdt vast aan je eigen overtuiging, aan *jouw* deelwaarheid. Je beperkt de werkelijkheid zo tot wat jij ervan begrijpt of hoe het voor jou het best uitkomt en je staat niet open voor wat anderen zeggen. Je gebruikt dan alleen wat je waarneemt met:

- je zintuigen,
- je gevoel over de toestanden in de wereld,
- hoe je daarmee of juist daaromheen kunt werken,
- en zo de doelen in je leven *voor jezelf* kunt realiseren.

Denk bijvoorbeeld aan de mens uit de middeleeuwen, die ervan overtuigd was dat de aarde plat is, en daarom niet zomaar de oceaan op durfde te gaan, uit angst om van de aarde af te vallen.

Je beseft dan echter niet dat je ruimere mogelijkheden in jezelf hebt om meer waarheid te ervaren.

2. De tweede manier is dat je uitgaat van een beeld van de waarheid als iets dat alomvattend is, een achterliggende werkelijkheid die je kunt laten groeien in jezelf. Hierbij is het niet zozeer de vraag wat je waarnemingen zijn, maar welke conclusies je daaraan verbindt. Een beeld dat juist

groeit in samenwerking met anderen. Kortom, je gaat ervan uit dat je het beeld van de olifant steeds meer kan verruimen. Dit zorgt voor blijvende verwondering. En je kijkt niet alleen naar het wel en wee van jezelf, maar hebt ook oog voor anderen en het grotere geheel waar je deel van uitmaakt.

- Je verwondering maakt je nieuwsgierig naar de toestand in de wereld en hoe anderen dit ervaren. Je vereenzelvigd je zo meer met anderen, en dus ook met het lijden dat ze ervaren. Dit zorgt voor mededogen, een innerlijk appèl dat je oproept om te helpen het lijden op te heffen. En tegelijkertijd vraag je je af: wat is waarheid? Wat is de kern van alles? Wat is wezenlijk? Wat is wijs?
- Ook roepen de toestanden in de wereld allerlei vragen in je op: waarom is het zo? Wat zijn de oorzaken voor wat we zien? En waarom zijn die oorzaken er? Hoe verhouden de dingen zich tot elkaar? En wat kan ik bijdragen?
- En je gaat op zoek naar kennis: wat weten we over de wereld? Hoe zit de wereld in elkaar? Hoe nemen we de oorzaken van het lijden weg?

Je gebruikt hierbij eigenlijk in samenhang drie innerlijke instrumenten om de waarheid te vinden:

- Je besef van eenheid. Je vereenzelvigd jezelf met een steeds groter beeld van de werkelijkheid. Daar vloeit zoals gezegd het mededogen uit voort. De toetsvraag hierbij is: *is het ethisch*? Oftewel: klopt het met wat je innerlijk weet wat het juiste is, met je geweten en je intuïtie? Dit correspondeert met het religieuze in ons, en helpt ons een antwoord te geven op de vraag van het *waartoe* we leven.
- Je besef van verbondenheid en samenhang, oftewel je inzicht en begrip. Als je de *kern* of *essentie* van iets ziet, dan ben je in staat om via je inzicht en begrip die essentie ‘altijd en overal’ te *herkennen*. De toetsvraag hierbij is: *is het universeel*? Dit correspondeert met het filosofische aspect in ons, en helpt ons een antwoord te geven op de vraag van het *waarom* van de dingen.
- Je intellect. De toetsvraag hierbij is: *is het logisch*? Ook hierbij is het van belang steeds een goed onderscheid te maken tussen de feiten en de conclusies die je eraan verbindt. Dezelfde feiten kunnen soms op een andere manier ook logisch te verklaren zijn. Dit instrument correspondeert met het wetenschappelijke in ons, en helpt ons antwoorden te vinden op de vraag naar het *hoe* van alles.

Deze vragen probeer je te beantwoorden en daarmee kom

je ook telkens tot een antwoord op de vraag: wat betekent dit voor mij, hoe kan ik dit in mijn leven integreren? Als je consequent bent, probeer je namelijk je beeld van wat je als ethisch en logisch ziet ook *praktisch* te vertalen in je eigen leven. Dan zul je ook je doelen in het leven bijstellen, anders gaan handelen, anders gaan voelen en zelfs anders gaan waarnemen.

Oftewel, bij de tweede manier van naar waarheid kijken – steeds meer verruimend – integreer je de eerste manier van naar waarheid kijken, maar je verheft dan steeds je eigen beeld. Kortom, jouw beeld van de olifant groeit. Je ervaart dat je niet bang hoeft te zijn om houvast te verliezen als je je eigen waarheid bevraagt, omdat je er een ruimer en dieper inzicht voor terugkrijgt.

En net als het beeld van de olifant laat zien, kom je veel sneller tot een ruimer beeld van de werkelijkheid als je dit proces samen met anderen doorloopt en de perspectieven van anderen mee kan nemen.

Kortom, je brengt jouw beeld van de werkelijkheid steeds meer in lijn met de WAARHEID of WERKELIJKHEID. Daarmee heb je ook een belangrijke sleutel om feiten van meningen te onderscheiden, en conflict en lijden te voorkomen.

Cyclisch proces van waarheidsvinding

We geven je in deze lezing een onmisbare methode mee om waarheid te vinden. Nu moet je dit niet zien als zomaar een methode. Het is eigenlijk een universeel cyclisch proces van waarheidsvinding, en volgt in feite de evolutiecyclus van leven. Ook is het een cyclus waarbij je de eerdergenoemde drie vermogens om tot waarheid te komen – je eenheidsbesef, je inzicht en je intellect – in samenhang inzet.

Deze methode is van oudsher bekend, en is onder andere terug te vinden in de dialogen van Plato en in de theosofische literatuur.

Je start vanuit een of meer, zo universeel mogelijke, uitgangspunten of grondstellingen. Zoals het begrip van grenzenloze WAARHEID dat we in lezing 1 hebben neer-

gelegd. Dit is niet zomaar een stelling om in te geloven. Een grondstelling is vaak zo universeel dat deze in zichzelf met ons beperkt inzicht niet te bewijzen of te weerleggen is. In de wiskunde spreekt men dan ook wel van axioma's. Je kunt natuurlijk wel de afleidingen of voorspellingen vanuit zo'n stelling onderzoeken en onderbouwen met je eigen specifieke ervaringen en de feiten die je waarneemt om de universaliteit van je uitgangspunten te toetsen.

Als je ervaart dat deze afleidingen en voorspellingen onderbouwd worden in de praktijk van je leven door eigen ervaring, als je ze kunt toetsen aan bewezen feiten en als ze je tot meer inzicht brengen, kun je deze ook verder in je leven gaan toepassen.

De ware leerschool is altijd de praktijk van het leven zelf. Je verinnerlijkt dan verder waar je van uitgaat. Je brengt het universele tot uitdrukking in de specifieke situaties van het leven. Als je dan steeds meer gaat leven volgens die universele wijsheid, zul je je inzicht daarin steeds verder verruimen en verdiepen. Eigenlijk gaat de cyclus dan telkens op een hoger niveau verder.

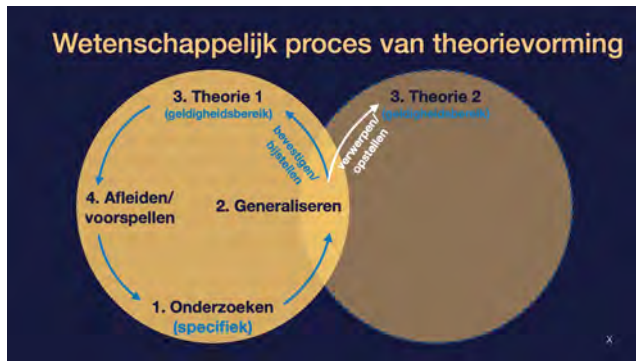
Bij dit alles gebruik je dus steeds je innerlijke instrumenten: je eenheidsbesef, je inzicht of besef van verbondenheid en samenhang, en je intellect. Dit maakt het proces dus zowel religieus, filosofisch als wetenschappelijk.

Het lijkt ook op het wetenschappelijk proces, maar met als belangrijke aanvulling dat we met al onze innerlijke instrumenten werken en vertrekken vanuit het grote beeld. Ook in de wetenschap wordt uitgegaan van stellingen en hypothesen. Hoewel er wetenschappers zijn die uitgaan van een zo universeel mogelijk beeld en die intuïtief zoeken naar integratie en samenhang, zie je veel wetenschappelijke theorieën ontstaan vanuit onderzoek, dus meer bottom-up. Op basis van specifieke onderzoeksgegevens – bijvoorbeeld honderd zwanen bestudeerd, allemaal wit – wordt er een generalisatie gedaan: alle zwanen zijn wit. Als er meerdere stellingen met elkaar samenhangen, noemen we dat ook wel een theorie. Bijvoorbeeld stelling 1: zwanen zijn wit.

Stelling 2: de kleur van zwanen is erfelijk. De theorie is dan: zwanen blijven wit.

En op basis van deze theorie wordt dan voorspeld dat er alleen nog maar witte zwanen worden geboren. Zodra nieuw onderzoek uitwijst dat er een zwarte zwaan is waargenomen kan de theorie dus niet worden bevestigd. Als het feit ook niet met bijstelling van de bestaande theorie te verklaren is, dan wordt de oude theorie verworpen en wordt een nieuwe theorie opgesteld.

Zo ontstaan steeds weer nieuwe theorieën. En als de deelwaarheden die ontdekt worden niet met andere wetenschappelijke, filosofische of religieuze deelwaarheden in verband worden gebracht, komt een universele theorie die sluitend antwoord geeft op levensvragen niet snel dichterbij. Dit ligt niet alleen aan de wetenschap, misschien is het daarbij nog wel het minst, want we kennen allemaal wel voorbeelden van dogmatische godsdiensten en hun fanatieke aanhangers. En dat geldt voor filosofieën net zo goed, denk maar aan een politieke filosofie als het neoliberalisme.

Maar zelfs in de wetenschap zie je dat sommigen deelwaarheden tot absolute waarheden verheffen en andermans ideeën gaan bestrijden in plaats van kennis uit te wisselen om tot een grotere waarheid te komen.

Dit leidt voor de gemiddelde mens tot veel onzekerheid. Deze onzekerheid leidt ertoe dat veel mensen het vertrouwen verliezen in experts en soms zelfs in het idee dat er überhaupt een waarheid bestaat. En als mensen vertrouwen kwijtraken in het bestaan en in de waarde van een gedeelde Werkelijkheid, dan zie je dat mensen vanuit hun deelwaarheden hun eigen grotere waarheid gaan opbouwen. Ieder zijn eigen theorie, zijn eigen bubbel.

We kunnen dus concluderen dat het van groot belang is om over een methode te beschikken, waarmee je zelfstandig en onafhankelijk tot waarheidsvinding kunt komen. Maar ook dat deze methode staat of valt bij de uitgangspunten. In hoeverre zijn deze ethisch, universeel en logisch?

Drie grondstellingen als meest universele uitgangspunt

De vraag is vervolgens: zijn er niet al een aantal universele uitgangspunten die hun waarde door de tijd heen bewezen hebben? Kunnen we die herkennen en zijn ze het waard om op te vertrouwen en op te bouwen? ⁽¹⁾

Ga je ervan uit dat er Waarheid is, dan is de stap klein om aan te nemen dat er ook mensen zijn die al meer van die Waarheid hebben gezien. Er zijn vele voorbeelden aan te wijzen van dit soort mensen. Mensen die duidelijk qua inzicht de gemiddelde mens vooruit waren en ons nog altijd weten te inspireren. Denk aan Gautama de Buddha, Lao-Tse, Plato, Jezus, Mohammed en vele anderen. Ook wezen zij weer op wezens die nog verder waren in hun bewustzijnsontwikkeling.

Maar in hoeverre spraken zij over hetzelfde? Een van de meer recente boodschappers was Helena Petrovna Blavatsky, die vanaf 1875 liet zien dat de Theosofia – of universele wijsheid – in de kern van de boodschap van al deze wereldleraren terug te vinden is en dat deze wijsheid bovendien terug te voeren is op drie universele grondstellingen: grenzenloosheid, cycliciteit en zo boven, zo beneden. We staan bij elk hiervan stil. ⁽²⁾

1. *Grenzenloosheid*: hier hebben we eigenlijk al over gesproken bij de eerste lezing toen we spraken over een absolute WAARHEID of WERKELIJKHEID die aan alles voorafgaat.

In de woorden van Blavatsky gaat het begrip hiervan ons denken te boven, maar we kunnen wel de afleidingen toetsen met onze innerlijke instrumenten.

Dit uitgangspunt stemt overeen met ons besef van eenheid en verbondenheid. Uitgaan van Grenzenloosheid betekent dat niets of niemand erbuiten valt. Uitgaan van Grenzenloosheid sluit ook aan bij het idee dat er geen begrenzings zijn aan wat je kunt weten. Er is altijd plaats voor verwondering. Het idee van Grenzenloosheid is ook aannemelijk voor wat we kunnen waarnemen: bijvoorbeeld de oneindige verandering en vernieuwing. De grenzen-loosheid in wat we kunnen denken en in onze creativiteit. En natuurlijk ook de oneindigheid van ons heelal. Je kunt je hierbij echter nog wel afvragen: hoe zit het dan met de dingen die wel eindig lijken, zoals een mensenleven? Of een dag zoals die van vandaag? Hier geeft de volgende grondstelling antwoord op.

2. De tweede grondstelling is die van de *cycliciteit*: alles verloopt cyclisch, alles golft, pulseert.

Maar wat is het dan wat zich cyclisch manifesteert? Hierbij

introduceert *De Geheime Leer* het begrip monade of godsvonk. Een vonk van eeuwigheid of straal van het grenzenloze bewustzijn. Een goddelijk-geestelijke eeuwigheidspelgrim, die zich telkens weer, cyclus na cyclus, kleedt in steeds verder evoluerende materie en zo zijn grenzenloos potentieel steeds verder ontwikkelt.

Ook dit uitgangspunt stemt overeen met ons eenheidsbesef. Alles komt voort uit dezelfde bron en in alles huist dezelfde potentie. En omdat alle wezens telkens weer terugkeren, zijn ze in de eeuwigheid allemaal met elkaar verbonden. We bouwen continu op elkaar voort. Verder is cycliciteit overal om ons heen waarneembaar. Denk aan de vele kringlopen in de natuur en in ons lichaam. De afwisseling van dag en nacht, van eb en vloed, van de seizoenen. Maar ook het komen en gaan van beschavingen en culturen.

Bovendien lost uitgaan van cycliciteit de vraag op die we bij de eerste grondstelling opwierpen: waarom lijken sommige dingen eindig? Zoals een dag of een leven? Cycliciteit geeft het antwoord. Wij hebben zelf de continue draaiing van de aarde om zijn as, van het zonlicht af en naar het zonlicht toe, verdeeld in dag en nacht en hebben de ene dag zondag genoemd en de volgende maandag. Maar is die grens er wel en is er niet eigenlijk sprake van een continue beweging die cyclisch verloopt?

Hetzelfde geldt voor leven en dood. De dood is slechts een schijnbaar einde, een rustfase van onze monade in andere bewustzijnsgebieden tot een nieuwe cyclus van leven is aangebroken om verder te leren. Omdat wij nog niet in staat zijn om bewust te zijn van de continuïteit van de monade, de eeuwigheidspelgrim of het centrum van bewustzijn dat we in essentie zijn, overzien we nog niet de continuïteit over meerdere levens heen. Zijn we daartoe dan in staat? Ja, en daar geeft de derde en laatste grondstelling antwoord op.

3. De derde grondstelling beschrijft namelijk de *fundamentele gelijkheid van al het leven*. Kort gezegd: *zo boven, zo beneden*.

De eerste grondstelling wijst op onze grenzenloze potentie, de tweede dat we dit cyclisch ontwikkelen en de derde voegt daar het evolutieproces aan toe binnen een bepaalde hiërarchie van bewustzijn. We zijn altijd deel van een groter geheel en kunnen leren van wezens die ons voorgaan, zoals wij op onze beurt leermeesters kunnen zijn voor wezens die achter ons aankomen.

Dit sluit ook aan op ons intuïtief besef van eenheid, gelijkheid en rechtvaardigheid. Niet alleen zijn alle wezens in hun essentie gelijk, ze doorlopen ook een identiek pad van

evolutie en kunnen daarin geen stappen overslaan. Elk wezen maakt deze pelgrimstocht op eigen kracht door.

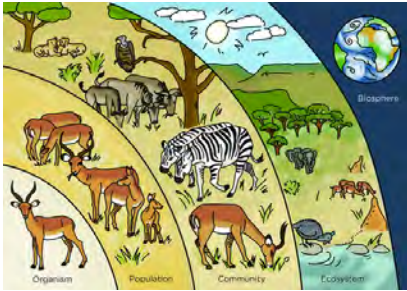
Tegelijkertijd is onze groei dus altijd gezamenlijk. Elke levenscyclus is in feite een samenwerking van vele wezens die hun cycli van groei gezamenlijk doormaken. Zoals de cellen hun levenscycli doormaken binnen de levenscyclus van een menselijk bewustzijn. En wij mensen onze levenscycli doormaken binnen de levenscyclus van de aarde en de zon. Dit sluit aan op ons besef van verbondenheid. Tot slot wijst deze grondstelling op de wet van de analogie. Overal in de natuur kunnen we zien dat processen universele patronen volgen. Denk aan de parallellen die je kunt trekken tussen bijvoorbeeld de geboorteprocessen van een mens en die van een planeet of ster. Of de levenscyclus van ideeën.

Iedereen kan met bestudering van deze grondstellingen zelfstandig aan de slag om deze uitgangspunten te toetsen. We vragen dus uitdrukkelijk om deze uitgangspunten niet zomaar op geloof aan te nemen, maar ze te onderzoeken op hun ethiek, universaliteit en logica en te toetsen aan je eigen ervaringen en de aan jou bekende feiten. En dit is een eerste vereiste om ze vervolgens te kunnen benutten om zelfstandig waarheid te vinden omtrent andere vraagstukken. En zelfs als je vertrouwen hebt opgebouwd in deze grondstellingen, kom je alleen maar tot meer inzicht als je ze blijft onderzoeken, en erover blijft nadenken.

Ook hierbij werkt het om uit te gaan van de gedachte dat er waarheid is, dat het te vinden is en dat het meer een kwestie is van er bewust van worden, jezelf ervoor openstellen. En net als met het onderzoeken van 'de olifant' helpt het om dit samen met anderen te doen.

Referenties

1. H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer. Deel I*. Pasadena, California, Theosophical University Press, 1988, p. 299-300 (p. 272-273, originele Engelse paginering).
2. Meer over deze 3 grondstellingen is te vinden in ons symposiumnummer 'De Geheime Leer: De Theorie van Alles'. *Lucifer*, jaargang 42, nummer 5, oktober 2020.

Samenwerking is de grondslag van de Natuur.

De cyclus van waarheidsvinding toegepast op evolutie

In het vorige artikel hebben we de cyclus van waarheidsvinding beschreven. Hoe gaat deze praktisch in zijn werk? In dit artikel laten we met een korte demonstratie zien tot welke conclusies deze cyclus leidt als je vanuit universele uitgangspunten vertrekt en dan wetenschappelijke feiten, bijvoorbeeld rond evolutie, een plek geeft.

Het ene geloof vervangt het ander

Als je even in grote lijnen kijkt naar de westerse geschiedenis, dan kun je zien dat de Christelijke Kerk eeuwenlang bepalend is geweest voor het beeld van de werkelijkheid. Los van de waarde van de oorspronkelijke leringen van Jezus, zien we dat de kerk de mens in feite gedwongen heeft tot blind geloof. Sinds de verlichting heeft de wetenschap steeds meer van de dogmatische leerstellingen van de kerk omvergeworpen.

Daarvoor in de plaats kwam een wankel materialistisch en mechanistisch wereldbeeld, gebaseerd op populair-wetenschappelijke visies, dat evenzeer veel gebreken vertoont en een soort geloof is geworden. Want met elke nieuwe ontdekking – het atoom, radioactiviteit, DNA – kanteelde het wereldbeeld en werd er gespeculeerd over de betekenis voor de zin van het leven, waarbij veel mensen blind vertrouwden op populaire wetenschappelijke aannames.

Neodarwinisme onhoudbaar

We nemen als voorbeeld de theorie van het neodarwinisme, populair ook wel bekend onder de term 'the survival of the fittest' — het overleven van de meest geschikte.

Deze theorie combineert een aantal stellingen: de theorie van Darwin over natuurlijke selectie samen met de erfelijkheidsleer van Mendel en ideeën uit de populatiegenetica. Het idee van natuurlijke selectie van Darwin is gebaseerd op zijn observaties dat sommige wezens beter in hun omgeving passen en zo meer kans hebben om te zorgen voor overlevende nakomelingen. De erfelijkheidsleer en ideeën uit de genetica voegen daaraan toe dat die geschikte eigenschappen door toevallige mutaties (kleine veranderingen) in de genen ontstaan en via erfelijkheid doorgegeven worden aan volgende generaties.

Hieruit zou je kunnen afleiden dat blinde en toevallige mechanische werking in de materie ten grondslag ligt aan de variatie in de natuur, aan

het evolueren en ontstaan van nieuwe soorten.

En zo voorspelden sommigen ook dat als we het menselijk genoom in kaart zouden brengen, we allerlei erfelijke ziekten zouden kunnen koppelen aan bepaalde genenpatronen en ze daarmee zouden kunnen voorspellen en voorkomen.

Dit bleek echter behoorlijk tegen te vallen. Want toen het genoom de afgelopen jaren in kaart werd gebracht, bleek het helemaal niet zo'n blauwdruk te zijn. De genen zijn slechts een uitgebreide ingrediëntenlijst, geen recept. Bovendien lijken veranderingen in het DNA gerichte processen in de cel, waarbij op basis van omstandigheden zelfstandig stukken DNA worden geknipt en geplakt. Er is als het ware een slimme kok aan het werk die de juiste ingrediënten bij elkaar brengt. Wat dat zou kunnen zijn, daar komen we later nog op terug.

Ook weten we nu dat in de cel de fouten in mutaties door de cel hersteld worden en fouten maar één keer in de miljard keer voorkomen.⁽¹⁾ De enorme variatie in soorten is dus niet te verklaren aan de hand van toevallige mutaties in de genen.

Een andere afleiding van het neodarwinisme was dat evolutie wordt geleid door zelfzuchtig overlevingsgedrag.

Maar veel onderzoek van onder andere de wetenschapper Lynn Margulis liet zien dat samenwerking tussen soorten heel fundamenteel is in de evolutie en leidt tot betere overlevingskansen. Zoals schimmels en planten nauw samenwerken en floreren, of menselijke en dierlijke organismen nauw samenwerken met enorme populaties bacteriën in hun spijsvertering, op hun huid, et cetera.

Kortom: de theorie van het neodarwinisme is op basis van wetenschappelijke ontdekkingen inmiddels achterhaald en ingehaald door een nieuwe theorie of paradigma. Daarin staat samenwerking in de natuur centraal, met wezens die nauw onderling verbonden zijn in ecosystemen. De gevolgen van klimaatverandering zijn een dagelijks voorbeeld van deze verbondenheid.

Minstens zo belangrijk om te weten wat iets niet is

Waarom schenken we hier zo'n aandacht aan? Omdat het vaak net zo belangrijk is om te weten wat iets niet is, als wat het *wel* is.

Want je ziet dat er op basis van wetenschappelijke theorieën ook een soort geloof ontstaat dat allerlei maatschappelijke en ethische gevolgen heeft. Ideeën regeren de wereld.

Want ook al is het neodarwinisme wetenschappelijk gezien achterhaald, deze visie is nog steeds erg hardnekkig. Zo hebben we op maatschappelijk gebied nog dagelijks met de

erfenis te maken van de afgeleide theorieën hiervan. Competitie is bijvoorbeeld decennialang verheerlijkt als iets natuurlijk op basis van het idee van strijd in de natuur. Denk bijvoorbeeld aan de publieke sector waarin concurrentie alleen maar averechts werkt, maar het idee dat competitie tot meer kwaliteit leidt nog altijd hardnekkig aanwezig is! Op basis van de illusie van de strijd om te overleven, is ook de groeiende ongelijkheid tussen arm en rijk lang goedgepraat.

En het neodarwinistische idee dat de mens de top was van de evolutie, die de natuur naar zijn hand kon zetten of zelfs boven de natuur staat, heeft enorme negatieve gevolgen gehad.

De cyclus van waarheidsvinding toegepast

Stel dat je met de in dit artikel beschreven cyclus van waarheidsvinding kijkt naar een vraag als wat is leven en hoe evolueert dat? Passen de hiervoor genoemde wetenschappelijke feiten dan ook in dit verhaal? We lichten dit kort toe als voorbeeld.

Ten eerste bekijken we deze vraag vanuit de universele uitgangspunten: de drie grondstellingen.

Daaruit afleidend krijg je dan een beeld van leven dat in essentie grenzenloos is, dat zich cyclisch manifesteert en evolueert in gezamenlijkheid door verschillende hiërarchieën of lagen van bewustzijn. Elk leven is dus een cyclisch lerend,

Volgens Lynn Margulis is elke mensen-, dieren- en plantencel een samenwerking van organismen.

groeïend wezen dat steeds meer van zijn grenzenloze potentie ontwikkelt of uit-wikkelt, zoals we dat in ons eerdere symposium 'De Geheime Leer: De Theorie van Alles' twee jaar terug, genoemd hebben.

Als je dan kijkt naar de nieuwe ontdekkingen van samenwerking tussen verschillende soorten, zoals schimmels en planten, of mensen en bacteriën, dan past dit beeld volledig.

Maar hoe kun je dan het feit van zelfzuchtig gedrag plaatsen? Kort gezegd is dat te verklaren omdat elk wezen altijd vrije wil heeft. Een wezen kan – op basis van zijn bewustzijns-niveau – in meer of mindere mate kiezen tussen twee motieven: voor zichzelf of voor het geheel. Bij ons mensen is dit meer bewust, omdat we zelfstandig kunnen denken. En daarom correspondeert dat ook met de – in het vorige artikel beschreven – twee manieren waarmee we als zelfstandige denkers de werkelijkheid kunnen bekijken: vanuit jezelf of vanuit het geheel.

Vanuit de drie grondstellingen kunnen we echter ook een verdieping geven aan de wijze waarop leven evolueert. De wetenschap heeft dus al aangetoond dat verandering niet toevallig verloopt, maar dat je in de cel duidelijk een proces aan het werk ziet dat sommige wetenschappers 'cognitief' noemen. We zeiden eerder dat de wijze waarop er in een cel stukjes DNA geselecteerd worden en geknipt en geplakt, lijkt alsof er een slimme kok de juiste ingrediënten bij elkaar zoekt. Dit is vanuit het uitgangspunt dat achter alles wat we zien bewustzijn werkzaam is, natuurlijk heel logisch te verklaren.

Ethische consequenties

Als we deze feiten dus in het licht van de universele uitgangspunten bekijken dan zien we ook direct bepaalde consequenties voor ons huidige leven. Want als het bewustzijn leidend is voor wat er in de materie, in ons fysieke lichaam gebeurt, zou de manier waarop we denken, onze mentaliteit, dan niet veel meer meegewogen moeten worden bij het omgaan met ziekte en gezondheid?

En als je ziet dat zelfzuchtig gedrag samenhangt met een beperkte kijk op het leven, een vereenzelviging met alleen het uiterlijke leven, zouden we dan daaraan tegengesteld het idee van de eeuwige cyclische verbondenheid met ander leven niet veel meer moeten verspreiden om lijden te voorkomen?

Dit is maar een voorbeeld van consequenties die de toepassing ervan laten zien in ons eigen leven.

Tot slot laten ze zien hoe je de grondstellingen in de praktijk kunt terugzien, tot in de processen van een cel. Dit geeft

bijvoorbeeld weer een verruiming van het begrip 'zo boven, zo beneden'.

Dit is slechts een heel korte weergave over de wijze waarop je de cyclus van waarheidsvinding kunt toepassen.

Referentie

1. James A. Shapiro, 'All living cells are cognitive'. Article in: *Biochemical and Biophysical Research Communications*, volume 564, 30 July 2021, p. 134-149. Bron: <https://doi.org/10.1016/j.bbrc.2020.08.120>; en: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0006291X2031754X>.
In de documentaire 'Symbiotic Earth' definieert prof. James Shapiro 'cognition' als volgt: 'Cognition is action based on sensory information' (1h44m - 1h49m). Dit benadert Plato's definitie van leven, namelijk 'zelfbeweging', het vermogen om te ageren en te reageren (*De sofist*, 247e, universele Plato-paginerings).
-

Venus, de Lichtbrenger.

Hoe leef je 'waarheid'?

Ontdek wie je bent, wees wie je bent

Vandaag heeft ieder van ons – na de voordrachten en de workshop – op zijn eigen unieke wijze zich iets kunnen voorstellen van het grootse inspirerende beeld van die ene grenzenloze WAARHEID. Omschreven als de ware aard van alle dingen, ofwel de essentie van het leven. En al is het maar een glimp, een gedachte over die grootsheid, het is een reflectie van WAARHEID van wat ons bewustzijn tot nu toe kan bevatten. Deze laat altijd een onuitwisbare indruk achter, brengt iets in beweging, ook al zijn we ons daar nu nog niet ten volle van bewust. En wanneer we over die grootsheid van leven – die ene WAARHEID – blijven nadenken, het blijven overpeinzen en de juistheid daarvan onderzoeken, toetsen, verifiëren en bovenal toepassen, dan zal dat onze werkelijkheid steeds meer doen oprekken.

Met als gevolg ... we ontvouwen van binnenuit op natuurlijke wijze die innerlijke Waarheid steeds meer en meer en naderen op dit pad steeds meer ons diepste Zelf. Voor zover we nu ervan uitgaan dat er een essentiële eenheid ten grondslag ligt aan alles, dan is vanuit dit spirituele fundament alles in essentie gelijk aan elkaar en onlosmakelijk verbonden. En dit maakt broederschap een feit in de

Natuur. Niet op basis van een menselijk gevoel, maar op basis van de geestelijke achtergrond van het leven zelf. Wanneer dit besef in ieders hart zou leven, zou de wereld er heel anders uitzien. Een veelbelovend vooruitzicht lijkt me zo.

**Waarheid is wat je bent,
niet wat je weet**

Broederschap: een utopie of wensdroom

Wellicht kan dit geschetste ideaalbeeld nog als een utopie overkomen, een wensdroom. We zien immers in het dagelijkse leven juist het tegenovergestelde. Veel mensen leven, denken en handelen vanuit het gevoel van afgescheidenheid, alsof we losstaan van elkaar. En met de gevolgen hiervan worden we dagelijks geconfronteerd, wat zich veelal uit in lijden en verdriet. Het lijkt dan ook in de dagelijkse praktijk helemaal niet zo makkelijk te zijn om *iedereen* onder *alle* omstandigheden als gelijkwaardig en als broeder te zien en ook zo te benaderen. Onze aangeleerde denkpatronen – die uitgaan van 'wij en zij'-gedachten – in de familie, met onze vrienden, in ons land, en de westerse cultuur spelen hierbij zeker een rol.

Alles is in potentie in ons aanwezig

Maar na vandaag weten we dat alle potenties in ons besloten liggen om volgens dit geschetste beeld – die WAARHEID – te leven, we zijn immers in essentie die grenzenloze WAARHEID. Maar dat te weten, die kennis te hebben, maakt nog niet dat we die WAARHEID zijn. Het laat alleen zien wat we in potentie *zijn*. Maar wat we zijn, moeten we ook wel *worden*. Dus de vervolgstap nu is met elkaar te kijken wat we hiervoor nodig hebben, wat kan ons hierbij helpen?

In deze lezing zullen we hier een beeld van opbouwen. We maken met elkaar een ontdekkingsreis naar wie we werkelijk zijn om vervolgens ook werkelijk te kunnen zijn die je bent. En waarom volgen we deze innerlijke reis? Daar heeft Erwin Bomas in zijn lezing over ‘hoe vind je waarheid’ ons al de sleutel voor gegeven.

Samengesteld bewustzijn

We hebben een samengesteld bewustzijn, een tweevoudige natuur — iets in ons draagt dat besef van die éénheid of WAARHEID al met zich mee, daar kunnen we ons bewust op richten, ons steeds meer mee oplijnen, dat steeds meer worden. Daarnaast kan het ook zijn dat je je van die éénheid van leven en die onlosmakelijke verbondenheid nog niet of wat minder bewust bent, en dan zie je jezelf losstaan van al het andere. Op deze samengesteldheid zullen we straks nog wat meer inzoomen.

Waar het nu om gaat is dat we moeten leren inzien dat de kwaliteit van waarheid wordt bepaald door het deel dat je in jezelf aanspreekt en gebruikt. Waarheid is immers wat je bent en niet wat je weet. Willen we bijvoorbeeld leren fietsen dan kunnen we daar van alles over lezen, of met elkaar van gedachten wisselen, maar toch komt dat moment dat we zelf de pedalen in beweging moeten brengen om te weten wat fietsen is.

Wat hebben we nodig op onze innerlijke reis?

Dus om tot WAARHEID te komen en deze te worden is een aantal voorwaarden nodig, een bepaalde levenshouding.

Verwondering/open-minded

Als eerste wees *open-minded*. Wees verwonderd. We hebben een onderzoekende, waarheidlievende open mind nodig. Dit is misschien wel de belangrijkste voorwaarde voor een levenshouding om door te dringen tot de WAARHEID.

Dus ja, wat bedoelen we met een open mind?

Wel, we kunnen nooit tot een andere visie komen op basis van dezelfde ideeën die onze huidige visie heeft gevormd.

Of om met de woorden van Einstein te spreken: “We kunnen een probleem niet oplossen met de denkwijze die het heeft veroorzaakt.” Kortom, we moeten openstaan om onze denkwijze te verruimen. Vandaar wees open-minded, laat al je vooringenomenheid, je aannames, waardeoordelen en aangenomen werkelijkheden los. En dat betekent niet dat je alles moet verwerpen wat je eerder hebt opgebouwd, maar wees verwonderd, sta ervoor open dat de waarheid die je gevonden hebt verruimd kan worden en niet het eindpunt is. Er is altijd meer. We kunnen voortdurend blijven groeien in waarheid.

Dus sta open, wees onbevangen om nieuwe gedachten, ideeën, denkbeelden te onderzoeken, kleinere waarheden in te ruilen voor of te verruimen tot een grotere waarheid en daarmee je beeld van waarheid te laten groeien.

Accepteer nieuwe ideeën niet zomaar. Dat is niet wat we bedoelen met een open mind. Denk erover na. Onderzoek ideeën op ethiek, universaliteit en logica, de drie instrumenten uit de tweede lezing. Als een idee niet voldoet aan deze drie aspecten, heeft het ook geen zin het verder te onderzoeken, want deze universele grondprincipes moeten onder alle omstandigheden voor alles en iedereen opgaan. Wat nog kenmerkend is voor deze huidige tijd – en kijk bijvoorbeeld naar praatprogramma’s wanneer er iets gebeurt is – is dat wanneer iemand zijn idee of boodschap inbrengt, meestal niet de boodschap zelf centraal staat om te onderzoeken of deze waar is, universeel of ethisch.

Wat er dan vaak gebeurt is dat degene die het inbrengt veroordeeld of bewonderd wordt. Het kan dus positief maar ook negatief zijn en dat bepaalt dan de toon van de discussie. Het resultaat kan zijn dat iemand de hemel in wordt geprezen of, daaraan tegengesteld, wordt gecancelled.

Dus hier zie je dat *de boodschap* niet wordt *beoordeeld* maar *de boodschapper* wordt *veroordeeld*. Terwijl als we de boodschap centraal stellen en met een open mind tegemoet treden, we een mentale denksfeer creëren om dieper tot de kern van de boodschap door te dringen. En dan komen onze beperkte ideeën in een helderder daglicht te staan.

Zelfwerkzaamheid/zelfstandigheid

Een andere belangrijke mentale instelling om tot WAARHEID te komen, is je niet langer laten beïnvloeden of afhankelijk maken door wat anderen denken of ons opleggen — ook al zijn het autoriteiten. Het is belangrijk om zelfstandig te leren denken, want niemand kan je overtuigen wat WAARHEID is, geen wijsheidsboek of leermeester. Wijsheid is wat van binnenuit komt.

Natuurlijk kunnen wijsheidstradities en je medemensen je

wel inspireren. Maar deze inspiratie is slechts een uiterlijke stimulans om wat in ons al aanwezig is, uit jezelf te halen en dit tot uiting te brengen. Dan bouwen we zelfstandig aan een innerlijke overtuiging en die ervaring heb je zelf opgebouwd. Zelfwerkzaamheid voorkomt dat we na-afen of napraten zonder dat we weten waarop iets gebaseerd is.

Wilskracht

Een derde aspect wat van belang is, is onze wilskracht. En let op, we bedoelen geen mechanische of vanbuiten komende kracht, maar een geestelijke kracht die van binnenuit tot je komt. Die wilskracht die ons onverstoorbaar vooruit stuwt om tot waarheidsvinding te komen. Want het kan zomaar gebeuren dat we niet onmiddellijk de waarheid ervaren, of de consequenties daarvan in beeld hebben; denk daarbij aan oorlog en het realiseren van vrede. Dit vraagt niet alleen om inspanning, maar ook om veel geduld en doorzettingsvermogen.

Voor de dingen die ons aangenaam zijn hoeven we geen beroep te doen op ons doorzettingsvermogen, maar wanneer we een harde noot moeten kraken, wat niet aangenaam is, dan komen we vanuit gemakzucht, of gebrek aan visie soms met excuses zoals: 'ik kan er toch niets aan doen', 'we komen daar nooit achter', 'het is altijd al zo geweest', 'zij doen toch wel wat ze willen'. En die houding kan leiden tot onverschilligheid of moedeloosheid waardoor we ons steeds meer isoleren van de omgeving, je komt er letterlijk los van te staan, alsof je daar geen verantwoordelijkheid meer voor ervaart.

En toch menen wij dat we elke karmische harde noot eens moeten kraken, want we kunnen hem wel laten liggen, maar dan schuiven we het alleen door naar de toekomst. *Hoe* je naar iets kijkt en *vanuit* welke waarheid je leeft, brengt altijd consequenties met zich mee. En die hebben we niet altijd helder voor ogen.

Wat hierin van belang is, is dat wanneer je een bepaalde conclusie trekt je vervolgens de wilskracht moet ontwikkelen om daarmee te gaan werken, deze verder uit te werken. Je zult moeten onderzoeken of die conclusie klopt. Dat betekent niet alleen die conclusie aanvaarden maar evenzeer ernaar handelen ... en die combinatie geeft je de mogelijkheid om te ervaren of het klopt of niet.

Dus we hebben niet alleen wilskracht nodig om tot WAARHEID te komen, maar ook de ervaring door ernaar te leven, het tot uiting te brengen. Een mooie uitdaging in deze huidige tijd waarin we als het ware iedere seconde wel door iets worden afgeleid; denk aan het gebruik van onze smartphone, berichten op Instagram of Facebook.

Er is vaak sprake van een ongebreideld najagen van sensaties die gaan over allerlei dingen die vrijwel dagelijks in de wereld gebeuren en waar je deelgenoot van wil zijn. Je wilt ergens een gevoel bij hebben, een mening. Het zoeken van deze sensatie heeft niets te maken met waarheidsvinding. Het najagen daarvan creëert juist onrust, nervositeit, en kan leiden tot een situatie dat we uitgeblust raken en niets meer kunnen. We vervallen tot onverschilligheid of moedeloosheid.

Vandaar dat we menen dat wilskracht ons die focus geeft waardoor we samen met die voorgaande voorwaarden tot waarheidsvinding kunnen komen. En wanneer we onze wilskracht inzetten om tot waarheidsvinding te komen, tot universele, ethische en logische ideeën, dan *leven* we naar die WAARHEID toe.

We ontwikkelen het onderscheidingsvermogen dat inzicht geeft in de illusoire vluchtigheden van het uiterlijke materiële leven en zaken die ertoe doen. Zaken die een harmonieuze wereld ondersteunen waarin verdraagzaamheid en respect op basis van gelijkwaardigheid een vanzelfsprekendheid is, een wereld waarin we elkaar behandelen zoals we zelf behandeld willen worden.

Vertrouwen in JeZelf

Goed, de voorgaande voorwaarden dragen bij aan de juiste levenshouding om tot waarheidsvinding te komen. Wellicht zijn er nog meer, maar voor nu belichten we er nog één: 'vertrouwen'. En dan doelen we niet op het vertrouwen in systemen of wat dan ook, nee, specifiek vertrouwen in JeZelf, in je eigen weten, je geweten, je intuïtie, en daarmee in de WAARHEID die van binnenuit komt. Het besef dat we die grenzenloze kern zijn, geeft ons het vertrouwen dat we dat ook steeds meer kunnen worden. In onze evolutielijn zijn we daartoe op weg. Want in die cyclische beweging van komen en gaan, van leven na leven kunnen we steeds meer waarheidsvinding beoefenen en de consequenties daarvan toepassen. We naderen dan steeds meer die kern. En als we vertrouwen hebben in onze kern, dan hebben we eveneens vertrouwen in onze medemens, ja, in al het leven. We vertrouwen onvoorwaardelijk in die diepste kern die in ieder is, omdat we dat weten, ervaren en steeds meer leren zijn.

Verankeren in je levenshouding

Kortom, wanneer dit pakket met al zijn voorwaarden in onze levenshouding wordt verankerd – en je ziet, het zijn geen gedragsregels of papieren voorschriften, maar een mentale toestand – dan creëren we een mentale even-

wichtigheid die alle twijfel oplost. Want je weet dat er voor elk vraagstuk – waar we ook wereldwijd met elkaar voor staan – innerlijk een oplossing is. Je hoeft het alleen *in jezelf* op te halen en tot uiting te brengen.

En vanuit die levenshouding veroordelen we niet meer. We sluiten niemand uit hoe slecht een daad ook was. Nee, we zullen er alles aan doen om onszelf of de ander weer op het spoor te brengen naar zijn innerlijke kern.

Samengesteldheid: het onvergankelijke, vergankelijke en lerende deel

Het voorgaande laat ons zien dat onafhankelijk onderzoek naar WAARHEID in relatie staat tot het zelfstandig ontvouwen en activeren van innerlijke vermogens. De kwaliteit van WAARHEID wordt bepaald door welke vermogens je in jezelf aanspreekt. Je kan zelfbewust WAARHEID leven wanneer je in staat bent in jezelf het onderscheid te maken tussen die vermogens. Laten we daarom nu verder inzoomen op die vermogens in ons van waaruit we zelfbewust en zelfstandig WAARHEID kunnen gaan leven.

Zoals eerder kort aangeraakt is onze constitutie samengesteld uit drie delen. We nemen jullie mee in een schema om dit toe te lichten. We rollen uit hoe die samengesteldheid is opgebouwd en kunnen vandaar uit zien hoe deze als een eenheid samenwerkt om WAARHEID tot uiting te brengen. En als we dit weten, hebben we de keus daarin mee te werken, ofwel WAARHEID te leven.

Het onderste deel van onze constitutie in het schema is het vergankelijke deel. Het vergankelijke deel is het voertuig, waarin we ons belichamen om ons hier in deze wereld tot uitdrukking te brengen. Je ziet in dit beeld: ‘we *zijn* geen lichaam, maar *hebben* een lichaam’ (tijdelijk).

En dan zie je ons lerende deel. Dat is wat we zijn en wat we al van onze kern naar buiten hebben uitgevouwen. Dat deel is het intermediair, tussen het onvergankelijke deel en het vergankelijke voertuiglijke deel. Het lerende deel in onze constitutie is de schakel naar onze innerlijke waarheidsbron, het onvergankelijke deel.

Samengesteldheid: ‘YOLO ↔ Waarheidszoeker’

We gaan inzoomen; ons lerende deel is namelijk tweevoudig. Het ene deel noemen we ‘YOLO’: You Only Live Once ... je gaat uit van de eenmaligheid van het leven. Dat deel weet zich verbonden met het voertuiglijke deel.

En het andere deel noemen we de ‘Waarheidszoeker’, dat deel weet zich verbonden met het onvergankelijke.

Effecten en uitdagingen

En hier ligt voor ons – als lerend deel – een uitdaging! Ben je de YOLO of de *Waarheidszoeker*? Waar verbind je je mee, wat is je werkelijkheid? Wie wil je zijn?

Verbind je jezelf met de YOLO, dan is het vergankelijke deel je werkelijkheid, dat is wie je denkt te zijn. Maar heeft dit een eeuwigheidswaarde? Is het belangrijkste in je leven je persoonlijke verlangens te verwezenlijken? Is dat het middelpunt van je leven, waar alles omheen draait?

Of verbind je jezelf met de *Waarheidszoeker*, met al je eerdere levenslessen en opgebouwde inzichten? Je eenheids- en rechtvaardigheidsbesef, je broederlijke idealen en edele gedachten. Als *Waarheidszoeker* ben je altijd opwaarts gericht: je wilskracht weerspiegelt zich in een voortdurend streven om al het leven vooruit te stuwten.

Als we ons met die *Waarheidszoeker* verbinden, dan zullen we in die oneindigheid, in de grenzenloosheid van leven, steeds weer opnieuw een sluier oplichten waardoor we steeds meer die grenzenloze potenties van onze onvergankelijke bron aanraken. De *Waarheidszoekende* is hierbij de schakel.

En realiseer ... dat onvergankelijke deel in ons is al voortdurend actief. Zijn invloed komt tot ons via die *Waarheidszoeker*. Deze invloed herkennen we allemaal wel als we het beschrijven. Wanneer je bijvoorbeeld bij het waarnemen van onrecht hartzeer voelt omdat wat je ziet, wat je voelt of ervaart, tegen alles ingaat wat je innerlijk al weet. Je geweten wordt wakker geschud. Je eenheids- en rechtvaardigheidsbesef worden aangesproken. Je wilt wat aan het onrecht doen. En als je dit vasthoudt en je jezelf afvraagt ‘hoe kan ik dit onrecht of verdriet opheffen?’, en je verlangt ernaar te willen weten wat te doen, dan open je de poort naar je kern. En via de *Waarheidszoeker*, je geweten, je intuïtie, kunnen dan de juiste universele, logische en ethische ideeën binnenkomen die leiden tot opheffing van het lijden.

Het is dus die invloed van die kern die *altijd* streeft naar harmonie. Die invloedssfeer *stimuleert* ons om vanuit mededogen verstoringen of disharmonie te herstellen.

Kortom

Goed, dit beeld overziende van wie we werkelijk zijn – dat onvergankelijke – nodigt ons uit te begrijpen dat we als mens veel meer zijn dan wat we menen te zijn. We zijn een weerspiegeling van het grenzenloze.

Innerlijke conflicten

Maar hier ligt nog een uitdaging op ons te wachten. Zolang we de YOLO in ons nog niet beheersen of hebben veredeld tot Waarheidszoeker, worden we geconfronteerd met innerlijke conflicten. Dat zijn momenten dat we de invloed van ons geweten en intuïtie negeren. Het negeren van wat we innerlijk al weten roept een innerlijk conflict op. Ons geweten laat zijn stem horen.

De uitdaging is om de Waarheidszoeker in ons de leiding te geven over de YOLO in ons. Dat wil zeggen de YOLO niet verwerpen of afkeuren maar deze zo laten functioneren dat ze onder invloed van het hogere wordt veredeld. Totdat beide als het ware samensmelten en samenwerken als de vingers van een hand.

Wanneer we hierin slagen treden er geen innerlijke conflicten meer op, maar is er innerlijke harmonie. Dit is natuurlijk een groeiproces. In de vorige lezing hebben we dat in een schema weergegeven. Een cyclisch proces van waarheidsvinding voor we die innerlijke harmonie bereiken.

Bedenk dat voordat we die innerlijke harmonie hebben bereikt, we van onze innerlijke uitdagingen kunnen leren. Onze fouten worden dan leermomenten. En elke keer wanneer we op een zwak moment struikelen, staan we gewoon weer op en gaan verder. Alleen dan zijn we weer wat rijker dankzij de les die we eruit getrokken hebben.

Tot slot: heb dus een open mind, wees zelfwerkzaam – wees van niets en niemand afhankelijk – zet je wilskracht in en heb vertrouwen in de Waarheidszoeker in jezelf zodat je niet meer van het pad afwijkt. Dit alles is een mentaal innerlijk proces dat niet afhankelijk is van uiterlijke omstandigheden.

Liefde voor waarheid: effecten in onszelf en de wereld

Wanneer we WAARHEID liefhebben, de Waarheidszoeker in ons op de voorgrond plaatsen, – als we die WAARHEID gaan leven – dan komen diepere inzichten vrij waarin we haarscherp de samenhang, verbondenheid en oorzakelijkheid

leren herkennen.

We weten dan hoe die universele en ethische ideeën te implementeren. We realiseren ons dat niet alle problemen direct zijn op te lossen, maar we hebben geduld en zelfvertrouwen, want deze processen zijn niet altijd in één leven op te lossen; het vraagt denken en inspanningen over levens heen. En tezamen met die ontembare wilskracht zullen we onophoudelijk er alles aan doen om die universele inzichten te verwezenlijken.

Waarheid kennen = Waarheid leven = Waarheid delen

En wanneer die Waarheidszoeker op de voorgrond staat willen we niets anders meer dan onze inzichten delen. Door ons daarop onophoudelijk te focussen dragen we dat eenheidsbesef continu met ons mee. Onze focus opent in feite de schatkamer van de natuur waarbij *De Stem van de Stilte* ons influistert ...

Als gij wilt dat die stroom van moeizaam verworven kennis, van in de hemel geboren Wijsheid, fris en stromend water blijft, moet gij hem geen stilstaande vijver laten worden. Weet (...) dat de frisse, zuivere wateren van deze stroom gebruikt moeten worden om de bittere golven van de Oceaan zoeter te maken — die machtige zee van smart, gevormd door de tranen der mensen. Wijs de Weg aan (...) zoals de avondster dat doet aan hen, die hun pad in duisternis gaan. ⁽¹⁾

Referentie

1. H.P. Blavatsky, *De Stem van de Stilte*. Stichting I.S.I.S., Den Haag, 1974, blz. 177, 179, 109.

Barend Voorham

Lichtbrengers in de samenleving

Bellen voor vrede

Wij allen hebben edele, onbaatzuchtige vermogens in ons, of we die nu al actief inzetten of niet. Er zijn mensen in onze samenleving, die daar duidelijk in hun leven uitdrukking aan geven. Die kunnen we daarom terecht 'lichtbrengers' noemen. Ze verdienen onze aandacht, omdat ze ons kunnen inspireren om ons innerlijke potentieel te activeren en meer licht in de wereld te brengen. Daarom deze rubriek, waarin we steeds een bekende of minder bekende lichtbrenger aan onze lezers voorstellen. Dit keer Paulius Senūta.

In deze rubriek stellen we lichtbrengers uit alle lagen van de samenleving voor. En wellicht is bij sommigen het idee ontstaan dat deze lichtbrengers zeer uitzonderlijke mensen zijn, begiftigd met bijzondere gaven. Dat is echter niet zo. Als in een mens de oprechte wens leeft een wezenlijke bijdrage te leveren aan wereldvrede of aan het (spirituele) welzijn van zijn medemensen, zullen haast als vanzelf de mogelijkheden zich aandienen.

Paulius Senūta

Als je werkelijk begaan bent met het lot van je medemensen, leef je in het hogere deel van je bewustzijn. In de Theosofia wordt dat buddhi genoemd, het bewustzijnsaspect dat je de verbondenheid met anderen doet beseffen. Buddhi stimuleert inzicht in het leven en daardoor ook creativiteit. De originele acties van Mahatma Gandhi voor een vrij en waardig India

bijvoorbeeld konden worden bedacht – en uitgevoerd – omdat Gandhi geïnspireerd werd vanuit het buddhische en overeenkomstig dacht en leefde. Die creativiteit zet aan tot activiteiten.

Paulius Senūta heeft ook een dergelijk vanuit buddhi geïnspireerd idee om tot vrede in Europa te komen. In het dagelijks leven leidt Senūta een klein reclamebureau in Vilnius, Litouwen. Zoals zoveel anderen was hij ook bezorgd over de oorlog in Oekraïne. Maar in tegenstelling tot zoveel anderen liet hij het niet bij die bezorgdheid, maar kwam hij in actie.

Call Russia

Senūta's eenvoudige redenering is dat bij een conflict een goed gesprek beter tot een oplossing leidt dan geweld of wapengekletter. Daarom besloot hij met Russen te gaan praten. Als je in alle oprechtheid naar elkaar luistert en elkaars standpunten probeert te

begrijpen en wellicht ook misverstanden uit de weg kunt ruimen, dan lever je een wezenlijke bijdrage aan de vrede. Hij lanceerde een organisatie, 'Call Russia', waarin vrijwilligers telefoongesprekken over de oorlog voeren met Russen. Zijn motto daarbij is: 'één telefoontje zal de oorlog niet beëindigen, maar 40 miljoen misschien wel'.

Intussen hebben meer dan 50.000 vrijwilligers zich aangesloten bij de organisatie. Uiteraard moeten ze Russisch spreken. Vandaar dat vooral mensen uit landen met een grote Russische minderheid meedoen, maar ook Russischsprekenden uit andere landen helpen mee. De Russische telefoonnummers worden uit een database gehaald. Helaas is de site nu in Rusland geblokkeerd, zodat Russen in Rusland zelf zich niet aan kunnen melden, iets wat aanvankelijk wel gebeurde.

Voordat de vrijwilligers aan hun telefoongesprekken beginnen, krijgen ze duidelijke instructies. Senūta heeft, met de hulp van psychologen en onderhandelaars in oorlogssituaties, richtlijnen opgesteld voor het voeren van de gesprekken, die gemiddeld een uur duren. Natuurlijk moet je eerst het vertrouwen van de ander winnen. Dat kun je doen door oprechte belangstelling in de ander te tonen. Als het vertrouwen er is, kan over het conflict gesproken worden. Dan kun je praten over de slachtoffers en het leed dat elke oorlog met zich meebrengt. Het blijkt dan dat beide 'partijen' heel veel gemeen hebben en dat een voor ieder aanvaardbare oplossing een reële mogelijkheid is.

Luisteren betekent de ander centraal stellen. Je neemt de zorgen en angsten van de ander serieus. Wellicht dat de angst van Russen voor het Westen voor een aanzienlijk deel bepaald wordt door *fake news*, die angst is niettemin zeer werkelijk voor hen. Senūta's ervaring is dat veel Russen zich vernederd en bedreigd voelen door het Westen.

Het is niet de bedoeling dat je de ander 'overtuigt'. Evenmin hoeft je te betogen wie gelijk of ongelijk heeft, maar je kunt wel gezamenlijk vaststellen dat het verwoesten van gebouwen, het doden van jonge mensen en al de andere oorlogsellende voor niemand goed is. Je kunt informatie verschaffen waarover veel Russen niet beschikken. Door eenzijdige berichtgeving in Rusland weten vele Russen, in wier naam oorlog gevoerd wordt, niet wat er werkelijk aan de hand is. Die informatie kan in een telefoongesprek gegeven worden, waardoor je elkaar beter gaat begrijpen. Uiteindelijk moet dat leiden tot een mentaliteitsverandering bij brede lagen van de Russische bevolking ten aanzien van de oorlog: een eerste stap naar vrede. En dit werk levert natuurlijk ook een voedingsbodem op aan de niet-Russische zijde. Want ook daar is vaak sprake van éenzijdige en gebrekkige

beeldvorming en verharding van standpunten jegens de Russen.

Vredeslicht

Ondertussen zijn er ruim 170 duizend gesprekken gevoerd. Er moet dus nog heel wat afgebeeld worden om de 40 miljoen te halen. Bovendien zal niet elk gesprek onmiddellijk tot een beter wederzijds begrip leiden. Senūta zelf zegt dat de helft van de telefoontjes tot een werkelijk gesprek leidt en de helft daarvan weer noemt hij succesvol.

In hoeverre Call Russia een wezenlijke bijdrage zal leveren aan de vrede is niet aan ons om te bepalen. Het zal in ieder geval meer goed doen dan het machteloze idee dat er altijd oorlog is en dat we daar toch niets aan kunnen doen. Elke oprechte poging werpt haar vruchten af. Zo kunnen de grondslagen worden gelegd voor een onderlinge samenwerking op een volwaardig basisniveau, omdat je het waar-menselijke herkent in anderen, waar ze ook wonen. Lichtbrengers ervaren iets van het licht dat in hen schijnt. En zoals met één kaars ontelbare andere kaarsen kunnen worden aangestoken, kunnen zij met hun innerlijk licht het vredeslicht in anderen aanwakkeren.

Een Bishnoi voedt jonge gazelle.

Omgaan met de natuur

Het voorbeeld van de Bishnois

Het lukt maar niet onze milieuproblemen op te lossen. De basis voor een duurzame oplossing ontbreekt. We zouden ons kunnen laten inspireren door dicht bij de natuur staande volkeren, zoals de Bishnois uit India.

De teloorgang van de natuur vindt op de hele globe plaats. Urbanisatie en vooral ook nieuwe landbouwgronden zorgen ervoor dat bossen verdwijnen en de biodiversiteit sterk afneemt. Ook de wijze waarop we landbouw en veeteelt bedrijven, roept vragen op. Niet alleen in Nederland, maar over de hele wereld wordt de noodzaak gevoeld om dit anders te doen. De technologische ontwikkelingen en het gebruik van kunstmest hebben weliswaar de opbrengt van de landbouw en veeteelt enorm doen toenemen, maar de nadelige effecten blijken haast onoverkomelijk groot. Zeker in een klein land als Nederland, dat niettemin de tweede voedsel-exporteur ter wereld is, zijn zoveel schadelijke gevolgen van de agrarische sector, dat steeds meer mensen vinden dat het roer om moet. De grote crisis van de stikstofuitstoot, met als gevolg een ernstige verschraling van de soortenrijkdom in de natuur, is alom bekend. Maar er zijn veel meer problemen door vooral de intensieve landbouw. De CO₂-uitstoot, waaraan met name de veeteelt een grote bijdrage levert, is mondiaal wel het

grootste milieuvraagstuk. Verder dreigt hier ook vervuiling van het grondwater, of is er überhaupt een gebrek aan drinkwater. En dan zwijgen we nog over het immense leed dat de bio-industrie dieren aandoet. Sommige agrariërs en beleidsmakers willen deze problemen oplossen door nog meer technische ontwikkelingen. De vraag is echter of niet juist het voortdurend toepassen van de techniek in de landbouw, en de vaak daarmee gepaard gaande schaalvergroting, de oorzaak van de problemen is. Kun je een probleem dat veroorzaakt is door een bepaalde wijze van denken oplossen met behulp van diezelfde wijze van denken?

Nu hoeven nieuwe technieken niet altijd samen te gaan met schaalvergroting. Biologische boeren en veehouders staan ook open voor nieuwe technieken, zolang die hun doelen bevorderen en niet tegengaan. Waar het vooral om gaat, is dat het gewas, de dieren en het milieu meer aandacht krijgen. Dat vereist een nieuwe manier van denken.

Natuurvolkeren hebben vaak een heel andere manier van denken en hun

Kerngedachten

» 29 leefregels zorgen voor een eenvoudig, maar welvarend leven in de woestijn.

» Uitgaan van eenheid en respect voor al het leven lost onze milieuproblemen op.

manier van landbouw – of überhaupt voedselvoorziening – is dan ook heel anders dan die van ons. Wellicht kunnen we bij hen wat ideeën opdoen.

Dynamisch harmonieus geheel

Hoewel er veel regionale verschillen zijn tussen wat wij in onze waanwijsheid ‘primitieve’ volkeren noemen, zijn er ook veel overeenkomsten, vooral met betrekking tot de wijze waarop zij met de hen omringende natuur omgaan. Of we nu kijken naar de oorspronkelijke bewoners van Amerika, naar bepaalde stammen in Azië of Afrika, er zijn te veel overeenkomsten in hun visie op de natuur en het leven, om dat als toeval af te doen.

Terwijl de westerse mens de natuur beschouwt als de fauna en flora *buiten* de mensenmaatschappij, zien deze natuurvölkeren haar als een eenheid van levende wezens die onlosmakelijk bij elkaar horen. Mensen horen daar nadrukkelijk bij. Voor hen is de natuur niet iets wat buiten hun samenleving staat. Er zijn dan ook volkeren die geen woord voor natuur hebben. Immers, alles is de natuur. Voor hen vormt al het leven één geheel en het verantwoordelijkheidsbesef dat daaruit als een vanzelfsprekendheid voortvloeit, zien we weerspiegeld in de wijze waarop ze met de natuur omgaan.

Bovendien beperken ze het overige leven niet tot alleen de dieren- en plantenwereld, maar ook de ‘boven’ het mensenrijk levende wezens – noem ze de goden – horen erbij. De Natuur, zoals zij die zien, strekt zich uit van ‘boven’ naar ‘beneden’, als een grootse hiërarchische eenheid. Houdt die op bij de plantenwereld? Zeker niet. Er leven ook wezens die minder ver dan planten ontwikkeld zijn. Ze worden met verschillende namen aangeduid.

Het belangrijkste van dit alles: al deze wezens vormen één dynamisch harmonieus geheel. De mens is daar een onderdeel van. Wanneer een wezen meer opeist dan het nodig heeft, ontstaat disharmonie.

Ecologie

In feite beoefenen deze dicht bij de natuur staande volkeren een soort wetenschappelijke filosofie die wij nu *ecologie* noemen, zij het dat zij meestal een veel breder en ruimer beeld van *alle* levende wezens hebben dan de moderne wetenschapper.

De ecologie bestudeert de verhoudingen en verbanden tussen de levende elementen in de natuur. In het woord ‘ecologie’ herken je het Oudgriekse *oikos*, dat huishouding of omgeving betekent. Zoals de mensen in een huishouding op elkaar afgestemd zijn en ieder zijn eigen taken verricht,

zo kun je een bepaald gebied (biotoop) ook als een huishouding beschouwen. Ofwel, deze tak van wetenschap bestudeert de wisselwerkingen tussen de levende organismen onderling in een bepaald biotoop en de invloeden die van buiten komen. Die invloeden zouden van het ‘niet-levende’ milieu komen, zoals de bodemgesteldheid met zijn chemische bestanddelen, de hydrologische en atmosferische omstandigheden zoals het klimaat.

Hoewel de Theosofia ervan uitgaat dat *alles* leeft, en dat dus het niet-levende milieu niet bestaat, is de ecologie toch een grote stap voorwaarts, omdat men de verschillende organismen in samenhang met elkaar bestudeert. Het besef dat alles met elkaar samenhangt en op elkaar inwerkt, zorgt ervoor dat deze tak van de biologie een helderder beeld van het ons omringende leven geeft en de verbanden tussen al deze organismen beter in kaart brengt. Bovendien blijkt steeds weer dat die onderlinge verbanden veel dieper en veel verder reiken dan verwacht. Zo staat elke biotoop ongetwijfeld in relatie met andere biotopen. Feitelijk is de hele Aarde, van de polen tot de evenaar, een grote ‘huishouding’ waarin alles met elkaar samenhangt.

Wat de ecologie echter nog niet tot haar werkterrein beschouwt, zijn de levende organismen die we niet zintuiglijk kunnen waarnemen, zoals de ‘goden’ en de ‘elementalen’, ofwel datgene wat nu nog als het ‘niet-levende’ milieu wordt beschouwd. Daarin verschilt deze moderne tak van wetenschap met de visie van de zogenaamde oervolkeren.

De heilige Khejri-boom.

Bishnois

Laten we een van die volken eens nader onder de loep nemen: de Bishnois. Deze gemeenschap van zeshonderd-duizend mensen leeft in het noordwesten van India, in een ruw, tamelijk onvruchtbaar gebied, de woestijn en halfwoestijn van Rajasthan. Hun oorsprong gaat terug naar Guru (leraar) Jambheshwar (1451-1536), die binnen de wijd in India verspreide religieuze groep van Vishnu-aanhangers een groep volgelingen rond zich verzamelde. Jambheshwar had in een visioen waargenomen dat de droogte en de daarmee gepaard gaande ellende, waar de streek ook toen al onder gebukt ging, werd veroorzaakt door menselijk ingrijpen in de natuur. Hij stelde 29 regels op, waaraan deze volgelingen zich moesten houden ('bishnoi' betekent 'negenentwintig' in het plaatselijke dialect).

Die 29 regels hebben op verschillende zaken betrekking, zoals de persoonlijke hygiëne en de basisvoorwaarden voor gezondheid, sociaal gedrag, religie, het behoud van de biodiversiteit en dierenwelzijn. Vooral vanwege de regels aangaande het laatstgenoemde, hebben de Bishnois de aandacht getrokken. Dat neemt echter niet weg dat ook die andere regels belangrijk zijn en het totale pakket serieus moet worden overwogen.

Vishnois

De Bishnois zijn ook onder de naam *Vishnois* bekend, vanwege hun toewijding aan de god Vishnu. Vishnu is een van de drie goden van de Hindustaanse drie-eenheid, die schepping, instandhouding en vernietiging symboliseren. Vishnu is de instandhouder of bewaarder. Het is een intelligente kosmische kracht die in alles wat bestaat, aanwezig is. Er is geen mens, dier of grassprietje waar je niet de Vishnu-kracht in kunt vinden. Voor met name de Bishnois, levend van de veeteelt en de landbouw, is deze kosmische kracht van essentieel belang, omdat het hen doet inzien dat de gehele natuur doordrongen is van deze goddelijke potentie. De gehele gemanifesteerde wereld kan dankzij de Vishnu-kracht blijven bestaan.

In hoeverre de Bishnois Vishnu antropomorfisch voorstellen, is niet helemaal duidelijk. Volgens een van de 29 regels moet je tot de godheid in ieder geval 's morgens en 's avonds bidden en op de woensdagen wordt er gevast. Maar het dienen van Vishnu houdt ook in dat je bescheidenheid, geduld en reinheid betracht en gevoelens van liefde en toewijding koestert voor al het leven. De ethiek vloeit logisch voort uit de visie op het leven. De regel dat je anderen moet vergeven en vriendelijk van hart moet zijn, sluit hier naadloos bij aan.

Een Bishnoi man plant een Khejri boom in de droge woestijn. Gedurende twee jaar zal hij zijn water delen met deze boom. Daarna kan de boom zelfstandig doorgroeien.

Goed voor dieren en planten

Het is door deze religieuze basis dat de Bishnois de regels met betrekking tot lagere rijken der natuur zonder merkbaar veel moeite tot uitvoer kunnen brengen, hetgeen bij velen nogal wat verbazing opwekt. Enkele regels die in acht moeten worden genomen zijn: wees barmhartig voor alle levende wezens en heb hen lief. Kap geen groene bomen, spaar het milieu. Zorg voor opvangcentra voor verlaten dieren om te voorkomen dat ze in slachthuizen worden geslacht. Steriliseer stieren niet. Er is zelfs een regel dat je geen blauwe kleding moet dragen, omdat die kleur wordt gewonnen uit de indigoplant, en daarvoor zou je veel struiken moeten vernietigen. En zoals uit een al geciteerde regel blijkt, mag je geen groene bomen omhakken. Hoewel het niet in de 29 regels terug te vinden is, is het een goed gebruik dat elke Bishnoi tenminste één boom per dag plant. Waarschijnlijk omdat al deze regels ingebed zijn in een religieus kosmisch concept, en omdat de Bishnois de eenvoudige waarheid hiervan kunnen begrijpen, worden ze met een vrolijk gemoed opgevolgd. Het is inderdaad ook niet zo moeilijk om te begrijpen dat alle levende wezens het recht hebben op leven en deel moeten hebben aan de opbrengsten van de aarde.

Natuurlijk brengt het praktiseren van deze regels enige ongemakken met zich mee. Vrouwen moeten bijvoorbeeld soms uren lopen om afgevalen takken te zoeken die ze als brandhout voor het koken van hun eten kunnen gebruiken. Ze halen immers geen takken van levende bomen. Voordat het hout in brand wordt gestoken, wordt er goed gekeken of er zich geen kleine insecten in verscholen hebben.

De schaarste aan dood hout betekent ook dat de Bishnois hun doden niet kunnen cremen, wat onder de Hindu's een zeer oude traditie is. Immers, ook voor de crematie van dode lichamen heb je brandhout nodig. En daarvoor zou je een levende boom moeten opofferen, of moeten verminken, wat je doet als je levende takken ervan afhakt. Uiteraard zijn de Bishnois strikt vegetarisch. Verder zullen zij nooit schade toebrengen aan de hen omringende natuur, de woonplaats van de in het wild levende dieren. Sterker nog, vaak worden die dieren geholpen. Zo wordt een deel van de oogst aan de in het wild levende dieren gegeven, zoals aan vogels. Er wordt zo'n tien procent van de oogst gedeeld met de dieren. Het lijkt merkwaardig dat een Bishnoi-boer een hele zak geoogste graankorrels op de grond uitstrooit, opdat de vogels ervan kunnen eten, maar hij doet het met een blij gemoed en beleeft zichtbaar plezier aan de vogels die zich op het graan storten. Overal in de nederzettingen en dorpen zie je gazellen die, net als

huisdieren bij ons, bij de familie horen en toch volledige vrijheid genieten. Jonge door hun ouders verlaten dieren krijgen de fles en worden bijgevoerd. Er zijn zelfs gevallen bekend dat een gazellenjong bij een Bishnoi-vrouw zoogt.

Beschermen van je familie

Wie je liefhebt, bescherm je. Er zijn enkele regels die vrouwen beschermen, bijvoorbeeld als ze zwanger zijn of pas een kind hebben gebaard. Als je ook dieren en planten liefhebt, en die als lid van je familie beschouwt, zul je ook hen beschermen. De geschiedenis van de Bishnois heeft daar een schitterend voorbeeld van.

In het jaar 1730 wilde de mahārāja van Jodhpur in Rajasthan een nieuw paleis bouwen. Hij zond enkele soldaten uit om in een dorp enkele heilige Khejri-bomen om te hakken. Een vrouw, Amrita Devi, omhelsde een boom om te voorkomen dat hij omgehakt zou worden. De soldaten boden haar aan dat ze het dorp zouden verlaten als Amrita hun een afkooksom betaalde. Omkoperij ervoer Amrita echter als in strijd met haar religie en ze wees dit voorstel met weersin van de hand. Ze vertelde de soldaten dat hun daden een belediging voor haar religie waren en dat ze bereid was te sterven om de bomen te redden. De soldaten vermoordden haar inderdaad. Haar daad inspireerde haar drie dochters en andere dorpsgenoten tot dezelfde heldenmoed. Ook zij omhelsden bomen en werden vermoord. Uiteindelijk werden behalve Amrita 363 andere Bishnois gedood. Pas toen drong deze gruweldaad door tot de mahārāja en hij liet de slachting ophouden. De bomen waren gered.

Dit verhaal is nog steeds een inspiratiebron voor de huidige Bishnois. Elk jaar wordt deze gebeurtenis herdacht. En dezelfde geest van je familie beschermen, leidt tot een actief beleid om op allerlei manieren op te treden tegen jagers en stropers. Zelfs is een keer een proces aangespannen tegen een filmploeg uit Mumbai die in het gebied op jacht was gegaan naar een zwarte bok. De Bishnois hebben medewerkers van de filmploeg, volgens hun traditie, tegengehouden en tegen twee van hen een klacht ingediend bij het plaatselijke politiebureau.

Welvaart

Wellicht lijkt het beleid van de Bishnois ten koste te gaan van hun eigen welvaart. Vreemd genoeg is het tegenovergestelde het geval. Alle basisbehoeften worden bevredigd. Er is geen gebrek. Ook vandaag de dag leven de Bishnois in hun eenvoudige welvaart. Naar het zich laat aanzien, heeft de moderne tijd geen of nauwelijks invloed

op de levensregels en op hun manier van leven. Welvaart is een relatief begrip en als je de aardse bezittingen van een Bishnoi-familie afmeet tegen het aantal materiële spullen die de gemiddelde Europeaan heeft verzameld, dan bezit die Europeaan natuurlijk veel meer. Maar vergeleken bij andere groepen die aan de rand van deze onvruchtbare, snikhete woestijn leven, zijn de Bishnois beslist welvarender te noemen. Het gaat hen zelfs zo goed af dat ze soms afgunst opwekken bij andere daar levende gemeenschappen. Of de Bishnois zich altijd houden aan de 29 voorschriften, is natuurlijk niet te beoordelen. Uit een filmpje op YouTube blijkt dat in ieder geval niet iedereen zich houdt aan het niet gebruiken van drugs, waartoe ook één van de voorschriften toe oproept. Kortom, ze zijn geen heiligen, maar net als wij, lerende mensen. Maar hun religieus besef en de daaruit voortvloeiende ethische regels, vormgegeven in 29 door iedereen te begrijpen voorschriften, leiden ertoe dat ze geen materieel gebrek hebben en een harmonieus en zinvol leven kunnen leiden.

Welke les kunnen wij leren?

Tussen onze samenleving en die van de Bishnois gaapt een enorme kloof. Uiteraard kunnen wij niet gedachteloos de 29 regels kopiëren naar onze moderne samenleving. Maar de geest ervan zouden we goed kunnen overwegen en toepassen in ons leven, zeker met betrekking tot het planten- en dierenrijk.

Om te beginnen: laten ook wij eens nadenken over de diepere achtergrond van het leven. Door de jaren heen heeft *Lucifer, de Lichtbrenger* in veel artikelen stilgestaan bij de Eenheid van het leven. En of je die Eenheid nu Vishnu, God, de Natuur, of een Beginsel noemt, is niet van belang, als je in je denken maar beseft dat alles leeft en onlosmakelijk met elkaar verbonden is.

Dat zal ons tot bescheidenheid inspireren. Het streven zal niet meer zijn zoveel mogelijk aardse welvaart te bemachtigen. Menselijk geluk wordt niet bepaald door de hoeveelheid spullen die men heeft. Eerder zullen we ons afvragen wat we *werkelijk* nodig hebben en welke van onze handelingen niet *ten koste* gaan van het overige leven: zowel dat van mensen, als van dieren en planten. Is dat besef er, dan zal het voorschrift om 'goed' voor dieren te zijn, niet zo moeilijk meer op te volgen zijn. Daarmee bedoelen we niet zozeer dat we dieren vaak moeten knuffelen en veel voer geven, maar vooral dat we hun natuurlijke instincten respecteren en ze zoveel mogelijk hun eigen leven laten leiden.

Nogmaals, het gaat erom de *geest* van deze levensregels te

Gedurende het droge seizoen graven de Bishnoi-vrouwen kanalen en putten om de regen van de komende moesson op te vangen.

begrijpen. Zo hebben de Bishnois de regel geen stieren te castreren. De achtergrond daarvan is natuurlijk dat je dieren zoveel mogelijk een natuurlijk leven moet laten leiden, zodat ze hun eigen dierlijke lessen kunnen leren. Pas die gedachte eens toe op de dieren die wij houden. Zouden we dan pasgeboren kalfjes van hun moeder weghalen? Zouden we varkens in stallen houden waar ze op geen enkele manier een natuurlijk leven kunnen leiden? Zouden we kippen ophokken in 'flatgebouwen' en met tienduizenden tegelijk preventief ruimen, om economische schade te voorkomen? Zou er bio-industrie bestaan?

De regel om geen groene bomen te kappen levert de Bishnois direct winst op. Immers, het negeren van dit voorschrift leidt ertoe dat de woestijn verder zou oprukken. Maar de diepere achtergrond is dat mensen respect moeten hebben voor de wezens uit het plantenrijk. Mensen en dieren kunnen zonder het plantenrijk niet harmonieus leven. Het is vooral het bewustzijn van verbondenheid tussen alle rijken der natuur dat we moeten ontwikkelen. Als dat bewustzijn verder gegroeid was, zouden wij dan een bos vernietigen voor de aanleg van een snelweg of de grond uitputten door kunstmest?

Het is onze eigen hebzucht die we moeten beteugelen. Pas dan zal de vernietiging van de natuur, de vervuiling van het milieu, de mishandeling van dieren, ophouden. De geest van de 29 regels van de Bishnois kan ons daar zeker bij helpen.

De theosofische visie op ons gezichtsvermogen

Kerngedachten

- » Het werkelijke zien vindt plaats door ons denkvermogen. 'Zien' is 'een visueel gedachtebeeld zien'.
- » Wat we zien, hangt af van de aard en toestand van ons bewustzijn: onze interesses, onze focus.
- » Het *proces* van het zien gaat als volgt: er vloeit een etherische straal uit ons oog, dat een voorwerp raakt. Die etherische straal keert terug *in combinatie met* met de zichtbare straling die dat voorwerp uitzendt. Ons oog vangt deze combinatiebundel op, die de eigenschappen van het voorwerp draagt.
- » Je waarnemingen worden betrouwbaarder als je je niet laat meevoeren door je eigen ikerichte wensen en gevoelsmatige impulsen.
- » Waarnemen is een *wisselwerking* met andere wezens. Dat houdt een ethische verantwoordelijkheid in. Met welke ogen bekijken we onze medemensen?

Wat gebeurt er als we zien? Aan welke voorwaarden is het gebonden? We bespreken dit onderwerp vanuit de kennis van de Theosofie, omdat er brede interesse in is. Ook vanwege de actuele vraag: kan ik erop vertrouwen dat wat ik zie ook echt bestaat? Denk bijvoorbeeld aan de waarde van getuigenissen.

De fysieke beschrijving van ons gezichtsvermogen

De momenteel gangbare ideeën over het zien beschrijven enkel de fysieke kant. Dat is namelijk wat de huidige wetenschappers kunnen zien of meten. De feiten zijn wellicht bekend: onze ogen vangen licht op, dat dankzij onze ooglenzen geprojecteerd wordt op het netvlies, achteraan onze oogbol. De optische cellen aldaar zijn gevoelig voor bepaalde frequenties van dit licht. Deze cellen vertalen de opgevangen lichtdeeltjes in stroomstootjes met een bepaald ritme, die door de oogzenuw naar de optische hersengebieden gaan. Daar 'worden ze tot één totaalbeeld verenigd'. Maar hoe worden ze geselecteerd en tot één beeld gemaakt? Hoe worden deze signalen geïnterpreteerd? En door wie of wat? Dat is onbekend. Immers, *beelden zien* is een functie van bewustzijn, en de wetenschappers weten niet wat bewustzijn is. Is dat iets dat onze hersenen maken, of geven de hersenen alle signalen alleen door aan dat waarnemende bewustzijn?

Bewustzijn, de achterliggende bron van alle dingen

Zijn we bewustzijn en hebben we een lichaam? Of zijn we een lichaam, dat in onze hersenen bewustzijn 'produceert'? Die vraag hebben we in dit tijdschrift al vaker naar voren gebracht, omdat hij zo belangrijk is voor onze kijk op het leven. Heel de theosofische filosofie is gebaseerd op het idee dat bewustzijn de achterliggende bron is van alle vormen en verschijnselen in de Natuur. Sprekende over de mens vanuit de Theosofie, is dus het menselijk *bewustzijn* de kern en bron van de totale mens. Tot die totale mens hoort ook ons uiterlijk 'voertuig', ons stoffelijk lichaam. Onze hersenen zijn, net als alle andere organen in ons lichaam, niets anders dan de hulpmiddelen waarmee de ware mens, het centrum van bewustzijn, in contact treedt met de fysieke wereld waarin we leven. Daarbij wordt het bewustzijn van een mens – in tegenstelling tot dat van een

minder of verder gevorderd wezen – getypeerd door het vermogen tot denken. En met denken bedoelen we het vormen van eigen mentale beelden op basis van de invloeden en prikkels die we ontvangen. En die prikkels zijn er in vele soorten: van inspiraties vanuit onze hogere natuur, tot de gedachten en gevoelens van onze medemensen, tot onze zintuigelijke waarnemingen. Dat denkproces verbeteren we hopelijk steeds. Door steeds – door de levenslessen die we leren – onze gedachtebeelden meer in overeenstemming te brengen met de waarheid. Zo bouwen we aan een steeds begripvollere visie op het leven.

We zien met ons denkvermogen

Uit deze basisideeën kunnen we dit afleiden: *het werkelijke zien vindt plaats door ons denkvermogen*. Wat wij mensen ‘zien’ noemen is in feite ‘een visueel gedachtebeeld zien’. Ons denken geeft inhoud en betekenis aan alles wat onze zintuigen voorschotelen. Het is ons denken dat selecteert waar we op letten. We kunnen niet kijken zonder te interpreteren. William Quan Judge legt dit duidelijk uit in zijn boek *De Oceaan der Theosofie*.⁽¹⁾

Je kunt spreken over een verschil tussen kijken en zien: kijken doen we met onze ogen. Zien doen we met ons menselijk bewustzijn, ons denken. In het oude India beschreven ze dat zo: het is niet het oog dat ziet, maar dat wat ziet door het oog. Precies zo is het met de andere zintuigen. We vormen in ons denken een voorstelling van de uiterlijke wereld. We geven hieronder enkele voorbeelden.

Voorbeelden die deze leer ondersteunen

Twee mensen kunnen naar hetzelfde schilderij kijken en toch een compleet andere beschrijving ervan geven. Waarom? Omdat wat betekenis heeft voor de een, geen enkele betekenis heeft voor de ander.

Als iemand die altijd in een stad heeft geleefd, door een tropisch bos loopt, ziet hij vermoedelijk alleen ‘veel bomen en zoemende insecten’. Terwijl iemand die daarin thuis is, veel meer ziet. De een ziet op de weg ‘een sportauto’ rijden, de ander een Ferrari SF90 Stradale. We zien wat we kunnen associëren met de kennis en ervaringen die we al hebben opgedaan, tenzij we moeite gaan doen – met ons denkvermogen – om ons begrip te vergroten.

Wat we zien hangt ook af van onze mentale focus op dat moment. Daardoor kan ons veel ontgaan. Ga maar na. We kunnen grote moeite hebben onze sleutelbos terug te vinden als ons zoekbeeld niet klopt. Als we zoeken naar een rode sleutelhanger, terwijl die eigenlijk bruin is, kunnen we lang zoeken terwijl hij toch zichtbaar voor ons ligt. Een sprekend

voorbeeld van het effect van gefocust zijn is op internet te vinden. Het gaat om een filmpje van basketballende mensen, waarbij je als kijker tevoren de opdracht krijgt om te tellen hoe vaak de bal van de ene naar de andere speler wordt overgegooid. Er lijkt niets bijzonders aan de hand te zijn. Maar in werkelijkheid loopt tijdens het spel iemand gekleed in een berenpak (!) dwars over het spelersveld heen. En toch ... hebben weinig mensen na afloop die beer gezien. Baby's kunnen kijken, maar moeten door ondervinding en door de lessen van hun ouders leren wat de betekenis is van alle dingen die ze zien. In feite gaat het daarbij om *zich herinneren*, want het kind roept in zijn kindertijd al zijn vermogens weer op die het in voorgaande levens heeft opgebouwd.

Dat we moeten leren interpreteren wat onze ogen ons voorschotelen, geldt ook voor mensen die blindgeboren zijn en later pas zijn gaan zien. Ook zij moeten eerst ontdekken wat al die beelden voorstellen.

Bronnen van Universele Wijsheid

Een interessante vraag is: als het klopt dat de wetenschap anno nu enkel de fysieke kant van het gezichtsvermogen kan beschrijven, wat is dan die binnenkant, de meer innerlijke kant van het mechanisme?

Hierover vertellen de Leraren van de Universele Wijsheid, de Theosofia, het een en ander in hun geschriften. We hebben enkele bronnen tot onze beschikking: de beschrijving van Plato, in zijn dialoog *Timaëus*.⁽²⁾ We hebben voorts de uitleg van Gottfried de Purucker, in zijn boek *De Mens in de Evolutie*.⁽³⁾ Daar wijst De Purucker er trouwens op, dat wat Plato zei in feite door alle grote denkers in de oudheid werd onderwezen. De een vertelde wel wat meer, of een ander aspect, dan de ander, maar in grote lijnen leerden ze hetzelfde. Helaas werden die theorieën in latere eeuwen door de westerse onderzoekers als ‘fantasieën’ terzijde geschoven. Terwijl er toch weinig gek in te ontdekken is ...

De theosofische uitleg van het kijkproces

Welke informatie geven deze Leraren over het kijkproces? Onze ogen zijn niet alleen ontvangers van straling, maar ook zenders. Er vloeit een etherische straal uit ons oog, een bundel (voor ons onzichtbaar) licht, dat een voorwerp raakt. Die etherische straal keert terug *in combinatie met* de voor ons zichtbare straling die dat voorwerp uitzendt. Beide stromen vormen dus als het ware een eenheid, waarbij ze allerlei informatie over de buitenkant van het voorwerp met zich meenemen. Ons oog neemt deze combinatie-bundel

in zich op en geeft de informatie door aan onze hersenen, en die geven het door aan ons denkvermogen, dat het waarnemingsbeeld creëert.

Dus: om iets te zien zijn beide soorten straling nodig. Is het donker, dan ontbreken de zichtbare stralen vanuit de voorwerpen, en zien we niets. Hebben we fysiek beperkte ogen, dan lukt het maar ten dele.

Welke dingen zien we? *Dat hangt af van wat we uitstralen.* Dat heeft onze karakteristiek al, dus de reflectie ervan kan alleen maar bevatten wat we hebben uitgestraald. De toestand van ons denken (rustig en helder of heel eenzijdig of verstoord) bepaalt dus in hoge mate wat we zien. Die toestand bepaalt welk soort straling uit ons oog treedt en daarmee ook wat die aan informatie kan terugnemen. We zien alleen dat wat resoneert met onze karakteristiek. We nemen enkel die trillingen waar, die iets wat in ons zit, mee laten trillen.

Zien is aftasten

Zien met het oog is in wezen *aftasten*. Plato noemde de stroom die het oog uitgaat en inkomt, en die dus oog en voorwerp verbindt, een 'lichaam': het is een voelhoorn, voelspriet, een soort verbindingskanaal. Het is net als de tong van een slang die zijn omgeving 'ziet'.

Welke aanwijzingen zijn er dat onze ogen zo werken? Daarvoor gevoelige mensen bemerken het als iemand naar hen kijkt. Iets wat overigens bijna iedereen zo nu en dan overkomt: instinctmatig keren we ons dan vaak naar degene die kijkt.

De vraag kan worden gesteld of ook bij ons *horen* sprake is van de combinatie van het uitzenden en ontvangen van trillingen. We laten het antwoord in het midden. Zeker is dat vleermuizen en dolfijnen zich oriënteren door de echo's op te vangen van de krachtige geluidsklikken die zij uitzenden. Dat is dus wel een voorbeeld van het principe. En wat ons mensen betreft: we weten van een jongen die aan beide ogen blind raakte en toen zichzelf aanleerde zich op eenzelfde manier te oriënteren. Hij knijpt steeds in iets dat een luid kwakend geluid geeft. De echo's die hij oproept geven hem een betrouwbare indruk van alles wat zich in zijn omgeving bevindt. Ook zonder zo'n apparaatje kan hij dat: hij maakt dan met zijn tong een soort klikgeluiden.

Hoe betrouwbaar is ons zien?

Getuigen van een gebeurtenis kunnen volkomen tegenstrijdige beschrijvingen geven, die niet tegelijk kunnen kloppen. Ook als de getuigen oprecht zijn. De dringende vraag wordt daarmee: *hoe betrouwbaar is het gezichtsvermogen van de*

gemiddelde mens, in zijn huidige fase van evolutie?

Dat hangt af van de capaciteiten en beperkingen van ons lichamelijk instrument: van de hele keten van ooglenzen tot netvliescellen tot oogzenuw tot hersencellen. Daarnaast hangt het af van onze manier van denken, en van onze training (politieagenten en biologische gedragsonderzoekers bijvoorbeeld zijn getraind om meer open en onderzoekend waar te nemen) en heel sterk van onze innerlijke toestand. Wat dat laatste betreft: zijn we op enig moment innerlijk helder en geïnteresseerd in wat al onze medemensen overkomt, of zijn we gejaagd of slaperig of ongeïnteresseerd? Zijn we uiterlijk alert of zitten we opgesloten in onze eigen bubbel? Dit bepaalt volledig wat we opmerken.

Onze waarnemingen worden betrouwbaarder naarmate ons denken helderder, stabiel en begripsvoller wordt. Je laat je niet meevoeren door je eigen ik-gerichte wensen en gevoelsmatige impulsen, waardoor je visie ongekleurd wordt. Zelfs zo'n puur stoffelijk vermogen als 'zien' kunnen we dus leven na leven nog veel betrouwbaarder maken door ons denken op het niveau te brengen van onze spirituele natuur, van onze blijvende, onsterfelijke kern. Als we steeds onze meest onzelfzuchtige inzichten en idealen onze activiteiten laten overstralen, brengen we harmonie in ons denken. Deze harmonie weerspiegelt zich ogenblikkelijk in onze lagere natuur, ons vitaal-astraal-fysieke instrument. Ons lichaam en al onze zintuigen worden zo een volgzaam en betrouwbare dienaar.

Je kunt zelfs in emotioneel explosieve situaties rustig blijven, door om je heen te zien en te ontdekken wat jouw meest zinvolle bijdrage is. Dat kan je vergelijken met een arts op de eerstehulp-afdeling, die in staat is om bij een gewonde die aan alle kanten bloedt, de oorzaken te achterhalen en onderscheid te maken tussen wat levensbedreigend is en wat niet.

Kunnen we dingen zien 'die er niet zijn'?

We vullen het plaatje dus steeds zelf in. Daarin kunnen allerlei verkeerde interpretaties sluipen. Met soms als gevolg, dat we dingen zien die er in de fysieke wereld niet zijn. Wat is daarvan de oorzaak? Het kan door meerdere dingen komen: door onze eigen wensgedachten of gevoelens (*interne prikkels*), of door een gedachte of emotie van een ander (*externe prikkels*) waarvoor ons denken openstaat.

Theosofisch gezien is het dus zo, dat als we zagezegd 'iets zien wat er niet is', we wel degelijk iets zien: bijvoorbeeld een gedachte van onszelf of een ander. Onze waarneming is altijd door iets getriggerd.

Zo kan iemands wens dat iets op een bepaalde manier

gegaan is, zo sterk zijn dat iemand gaat geloven dat het echt zo is gebeurd. ‘De wens is de vader van de gedachte’: dat is een gezegde waar veel inzit, en dat ons oproept om continu alert te zijn op het wezenlijke verschil tussen een wens en een feit. Ook kan iemand iets geloven ‘omdat vele anderen dat ook zeggen’ ... en dan zal het dus wel kloppen. Of er is sprake van een groot vooroordeel naar een bepaalde bevolkingsgroep toe. Dan wordt elke actie van iemand die tot die groep behoort, bij voorbaat niet vertrouwd, en worden er vaak zeer negatieve motieven verondersteld, terwijl er geen enkele feitelijke aanwijzing voor was dat iemand zulke motieven had. En wat de eigen groepsleden doen, wordt bij voorbaat goedgepraat. Al deze dingen kunnen leiden tot grote onrechtvaardigheden naar anderen toe.

De kracht van suggestie tijdens gesprekken

Zoals gezegd, kunnen we ons iets inbeelden doordat anderen ons een denkbeeld suggereren. Als je mensen vraagt naar wat zij ergens gezien hebben, is de manier waarop je dat vraagt al van groot belang. Stel je gesloten vragen in plaats van open vragen? In het eerste geval leg je vaak mensen een bepaald antwoord al in de mond. Dan zul je heel andere verhalen horen dan wanneer die persoon op eigen kracht alles moet reconstrueren.

Vraag je “heb jij ook zo’n last van ...?” of vraag je: “wat zijn jouw ervaringen met ...?” De waarheid ontdekken door dingen aan mensen te vragen, kan dus alleen als we zelf echt de waarheid wensen te weten, los van ons eigenbelang.

Dergelijke valkuilen kun je vermijden door je eigen denken steeds kritisch te volgen, met je beste ethische bril. Je verantwoordelijkheid naar anderen toe scherp beseffend. Liefst gedurende de dag, maar zeker ’s avonds, voor het slapen, door eerlijk terug te kijken op de dag. Dan ontdekken we misschien wel dat onze interpretaties op een heel wankel basis rusten. En dat er dus alle reden is om alles opnieuw en opener te onderzoeken.

Een voorbeeld van totale suggestie

Dat iemand met een krachtige wil een ander met een veel zwakkere wil ertoe kan dwingen iets niet bestaands (fysiek) te zien, wordt verhaald door H.P. Blavatsky in haar boek *From the Caves and Jungles of Hindustan*.⁽⁴⁾ In dat boek heeft ze haar ervaringen tijdens haar reizen door India in een soort romanvorm verwerkt. Het verhaal kun je, wat uiterlijke details en volgorde van gebeurtenissen betreft niet letterlijk nemen, maar het is wel volledig gebaseerd op daadwerkelijke feiten en gebeurtenissen. En dat geeft grote

waarde aan het boek. Er zit veel wijsheid in verstoppt.

Het verhaal gaat als volgt. Het reisgezelschap bestaat op dat moment uit Helena Blavatsky, Henry Steel Olcott, de ‘Thakur’ (iemand met grote wijsheid, kennis en zelfbeheersing), en een groep andere Indiërs en westerlingen. Onder andere een Engelsman, die kort ervoor had gesteld dat hij er niets van geloofde dat je een ander zichtbare, concrete dingen ‘voor kunt spiegelen’. Het gezelschap komt aan bij een meer, met een eiland in het midden, en bergen rondom. Een fraai tafereel. Het gezelschap moet een uurtje wachten. De Engelsman houdt van tekenen en schilderen en pakt dus zijn ezel om een schets van het landschap te maken. Hij is een uur intensief bezig, terwijl de anderen, waaronder de Thakur, er rustig naast zitten. Als Olcott ten slotte gaat kijken wat hij geschetst heeft, is hij verbaasd. De Engelsman schetste een zeegezicht met palmen en een landgoed. Een van de Indiërs komt erbij staan en weet te zeggen wat de schets uitbeeldt: het landgoed van de Thakur, dat op zeer grote afstand van het meer ligt. Kortom, de Thakur kreeg het voor elkaar dat de Engelsman (a) totaal vergat wat hij eerst had gezien toen hij daar aankwam, en (b) het zeegezicht zag alsof het volkomen reëel was.

Over de eenheid van al onze zintuigen

Ons gehoor, tast, zicht, smaak en geur (en nog twee zintuigen die we in de verre toekomst zullen gaan ontwikkelen) zijn de uitingen van één vermogen. Hun werking is op dezelfde beginselen gebaseerd, zoals we hiervoor al een beetje lieten zien: ons gezichtsvermogen heeft bepaalde kenmerken van onze tast. Niettemin drukt elk zintuig ook een andere karakteristiek uit. Ze hebben ook allemaal een ander bereik van trillingsfrequenties.⁽⁵⁾ De een is ook veel meer ontwikkeld dan de ander.

Sommige mensen kunnen een tekst op een stuk papier lezen dat op hun huid wordt gelegd. Anderen zien bij het luisteren naar muziek beelden die corresponderen met het karakter van de muziek. Of ze krijgen een zekere smaak van muziek: zuur, scherp, enzovoort. En zo zijn er vele voorbeelden. Wie blind is, kan toch een indruk krijgen van een ruimte die hij binnentreedt — door middel van zijn andere zintuigen, en mogelijk ook zijn meer etherische zintuigen. Er is in de theosofische literatuur uitleg gegeven over de aard en oorsprong van onze zintuigen. Gedurende de lange ontwikkeling die wij als reïncarnerende mensen achter de rug hebben, hebben we de vijf huidige zintuigen een voor een ontwikkeld (hoewel de andere er altijd al waren, zij het op de achtergrond). Een ander belangrijk aspect van de leer is, dat we zintuigen bezitten op elk gebied of elke ‘laag’ van

ons bewustzijn: er zijn dus ook astrale en spirituele zintuigen. Dat de meesten van ons daar niets van weten, komt slechts omdat we ons bewustzijn nog zo gefocust houden op de uiterlijke wereld, dat ons bewustzijnsbereik tot dat gebied is beperkt.

Waarnemen is communiceren ...

Een kerngedachte van de Theosofie is, dat heel het Universum een groots levend geheel is, dat voortgevloeid is uit één Levensbron of eenheidspunt. Alle wezens binnen ons Universum zijn daarom met elkaar verbonden. We zijn daarom ook continu met elkaar in communicatie: elk wezen oefent invloeden uit, waarop de andere reageren, waarop het eerste wezen weer reageert, enzovoort.

Ook waarnemen is een wisselwerking. Dat merken we heel eenvoudig in het intermenselijke verkeer. De cameraman beïnvloedt door zijn acties het model dat hij fotografeert. Een agent kan niet door een straat lopen zonder dat zijn aanwezigheid het gedrag van sommige mensen beïnvloedt. Maar het geldt ook voor het waarnemen van voorwerpen. Bedenk dat de atomen waaruit de uiterlijke voorwerpen bestaan, de lichamen zijn van wezens. Elk atoom wordt beïnvloed door een centrum van bewustzijn dat waarneemt, invloed uitstraalt en ontvankelijk is voor bepaalde invloeden van andere wezens. Als we kijken, dan is er sprake van een wisselwerking tussen ons en die atomaire wezens, en het is deze wisselwerking die ons uiteindelijk 'een voorwerp doet zien'.

In de natuurkunde is het 'observator-effect' een algemeen bekend verschijnsel. Je kunt nooit een proces observeren zonder daarin meer of minder in te grijpen, en er een invloed op uit te oefenen. 'Objectief meten' (alsof de waarnemer niet bestaat) bestaat niet. Als je voelt of een tafel glad is, druk je de atomen van die tafel dichter op elkaar dan ze eerst waren. Als je met een camera iets filmt, hebben de warmtestraling en de elektrische en magnetische velden die de camera uitzendt een – misschien minuscule – invloed op de omgeving. Hoe weinig straling ook uitgaat van zo'n camera, die kan toch een relatief grote invloed hebben op de metingen als het om metingen gaat waarmee je uiterst kleine veranderingen probeert te ontdekken.

... en communiceren houdt verantwoordelijkheid in!

Elke waarneming van ons is een invloed die we op andere wezens, waaronder dus onze medemensen, uitoefenen. Dit feit heeft grote consequenties voor onze visie op onze taak en rol naar onze medemensen toe. Met welke 'ogen'

bekijken we onze medemensen? Hoe benaderen we ze? Zien we ze als gelijkwaardige medewerkers binnen de ene mensheid of als concurrenten of vijanden? Dat bepaalt of we, als we hen zien, het waarlijk menselijke in hen aanspreken of juist het tegendeel.

G. de Purucker zei eens: "Heeft u wel eens diep in de ogen van uw medemensen gekeken en daar de enorme spirituele diepte gezien?"⁽⁶⁾ Wie tracht vanuit het idee van universele broederschap te leven, zal in elk mens innerlijke wonderen ontdekken. We zijn immers allen goden-in-wording.

Referenties

1. W.Q. Judge, *De Oceaan der Theosofie*. Stichting I.S.I.S., Den Haag, 1983, hoofdstuk 7 'Manas', p. 78-79. Vertaling van: *The Ocean of Theosophy*. The United Lodge of Theosophists, Los Angeles, California, 1915, p. 55-56. Oudste te downloaden editie: <https://www.gutenberg.org/files/54268/54268-h/54268-h.htm>.
2. Plato, *Timaeus*, 45b-46a (universele Plato-paginerings).
3. G. de Purucker, *De Mens in de Evolutie*. Stichting I.S.I.S., Den Haag, 1985, p. 49-50. Vertaling van: *Man in Evolution*. Theosophical University Press, Point Loma, California, 1941, p. 47-48. Bron: <https://blavatskyhouse.org/reading/gottfried-de-purucker/man-in-evolution/>.
4. H.P. Blavatsky, *Collected Writings. From the Caves and Jungles of Hindustan*. The Theosophical Publishing House, Wheaton, Illinois, 1993, p. 266-277.
5. G. de Purucker, *The Esoteric Tradition, Volume I*. Theosophical University Press, Point Loma, California, 1940, p. 466-467, voetnoot 212. Bron: <https://blavatskyhouse.org/reading/gottfried-de-purucker/the-esoteric-tradition-vol-1-2/>.
6. G. de Purucker, *Gouden Regels der Esoterische Wijsbegeerte*. Stichting I.S.I.S., Den Haag, 1974, p. 39. Vertaling van: *Golden Precepts of Esotericism*. 2nd and revised edition. Theosophical University Press, 1938, p. 27. Bron: <https://blavatskyhouse.org/reading/gottfried-de-purucker/golden-precepts/>.

Uw Vragen

Devachan

Is devachan een plek of een sfeer? Zitten er meerdere mensen daar? En in welk soort lichaam?

Antwoord

Na het sterven zijn er verschillende fasen waardoorheen de geëxcarneerde mens gaat. De meest verhevene is wat we *devachan* noemen, een woord dat je zou kunnen vertalen als de wereld van de goden of de goddelijke wereld. Devachan is echter geen plek, geen sfeer, geen wereld: het is een *toestand van bewustzijn*. Je kunt overal in devachan zijn. Iemand die idealen dromend door het leven gaat, geen praktisch inzicht heeft, niet gestoord wordt door wat er om hem heen gebeurt, verkeert in zeker opzicht in een devachanische toestand, zij het natuurlijk zeer beperkt. Hij maakt zijn droomwereld en leeft erin. In de devachanische toestand herbeleven we onze meest edele gedachten, onze spirituele idealen en aspiraties van het beëindigde leven. Daarom heeft iedereen zijn eigen devachan, omdat iedereen zijn eigen spirituele idealen heeft. Daarom zijn er ook vele graden van devachan: van zeer verheven tot nauwelijks uitstijgend boven ons aardse bewustzijn. Als je geen spirituele tendensen hebt gekend – dus nooit edele gedachten hebt gedacht, nooit anderen *werkelijk* hebt geholpen, nooit liefde hebt gevoeld voor je medemensen, of zelfs als je nooit hebt geloofd dat er überhaupt een leven na de dood kan zijn – dan zal je geen devachan kennen. Dan is voor jou, nadat je al de lagere elementen van je hebt afgeworpen, de dood een onzelf-

bewuste toestand, zoals in een droomloze slaap.

De gelukzaligheid van devachan is veel groter dan welk geluk dan ook op aarde. Waarom? Omdat alle lagere elementen van het bewustzijn – de persoonlijke gedachten, begeerten en emoties als zorgen en angsten – door de mens bij het sterven worden achtergelaten. Die kunnen daarom de gelukzalige ideaalbeelden die de *devachani* waarneemt, niet verstoren.

Niettemin is devachan een illusie. Het is een schone illusie, dat wel, maar de mens verkeert in een droomwereld. In die droomwereld – en we gebruiken het woord ‘droom’ bij gebrek aan een beter woord – vertoeven we met allerlei andere mensen, onze geliefden. Maar dat is schijn, hoewel wij menen dat het zeer reëel is. Het zijn echter de projecties van onze hogere aspecten van het bewustzijn, die we waarnemen en die we voor werkelijk houden, ja, die voor ons veel werkelijker zijn dan wat dan ook op aarde. Alleen zeer spirituele mensen – en we spreken nu over Meesters van Wijsheid en Mededogen – die zelfbewust sterven, verliezen hun zelfbewustzijn niet na de dood van het lichaam. Zij zullen daarom aan de illusie van devachan ontgroeid zijn. Zij verkeren ook na hun dood – dat wil zeggen: nadat ze het fysieke voertuig hebben afgeworpen – in een zelfbewuste toestand. Ze weten waar ze zijn. Natuurlijk moet het menselijke bewustzijn *ergens* zijn na de dood. Maar de plek waar het verkeert, is feitelijk onbelangrijk, omdat de mens er niets van merkt. Hij vertoeft in zijn edele droomwereld. Hij is opgenomen in wat we ‘de boezem van de monade’ noemen,

ofwel onze innerlijke god, Atman.

Hier naderen we een zeer diepgaande leer, waarvan we nu slechts heel kort dit kunnen zeggen. Als een mens gestorven is, is zijn innerlijke god vrij en die vervolgt zijn eigen pad van ontwikkeling, terwijl die hem als het ware meedraagt, zoals een moeder een baby in een reiswiegje meedraagt. Het menselijke bewustzijn is opgenomen in het grotere geheel van de stroom van bewustzijn die we zijn.

Voor verdere informatie over de processen van het sterven en de toestanden na de dood verwijzen we naar de *Esoteric Teachings* deel 11 en 12 van Gottfried de Purucker.⁽¹⁾

Referentie

1. G. de Purucker, *Esoteric Teachings. Volume 11 Death and the circulations of the Cosmos*, part 1; en: *Volume 12 Death and the circulations of the Cosmos*, part 2. Stichting I.S.I.S., Den Haag 2015.

Karma

Aan karma kan niemand wat doen. Een man ligt op sterven. De medische wereld grijpt in. De man wordt beter. Heeft de mens er dan toch invloed op?

Antwoord

Dat niemand wat kan ‘doen’ aan karma, is een formulering die je in de Theosofia niet zal vinden. ‘Karma’ betekent handeling, en we handelen altijd. We handelen omdat we dat willen. Onze vrije wil is daarom de grondslag van karma. We ‘doen’ daarom altijd wat aan karma. Verder moet je, om een juist beeld van de wetmatigheid van karma te krijgen, je er goed van bewust zijn

dat karma bestaat omdat er eenheid is, omdat alles met elkaar samenhangt. Dus de stervende en de dokter hebben een karmische band. De een beïnvloedt altijd de ander. Geïsoleerd karma bestaat niet. Als ik mijn buurman iets over de Theosofie vertel, beïnvloed ik hem. Als ik het niet doe, beïnvloed ik hem eigenlijk ook. Niet-handelen is ook handelen, zegt de *Bhagavad-Gītā*. Dus we oefenen altijd invloed op elkaar uit. De vraag is: welke invloed? Positieve, ofwel onzelfzuchtige invloed, of willen we er zelf voordeel uithalen?

Karma is in essentie vrije wil. Wat gedaan is, kan niet meer ongedaan gemaakt worden, en leidt ertoe dat we in de toekomst in bepaalde situaties terechtkomen. Maar hoe we met die door onszelf gecreëerde situatie omgaan, vindt altijd plaats op basis van vrije wil, hetgeen tot nieuwe gevolgen zal leiden. In het concrete geval van de ernstig zieke man, zoals in de vraag geformuleerd wordt, kun je stellen dat de man door oorzaken uit zijn verleden in een toestand van ziekte terecht is gekomen. Die ziekte is geen van 'bovenaf' opgelegde doem, geen buiten die mens staand noodlot. Het feit dat hij in een tijd geboren is, waarin artsen blijkbaar in staat zijn sommige patiënten te genezen, is ook karma. Dat is geen 'geluk', maar eveneens oorzaak en gevolg. Niettemin blijft de man zijn vrije wil behouden. Hij kan bijvoorbeeld na zijn genezing de adviezen van de artsen opvolgen – en hij leeft nog een lange tijd – of negeren, en hij ligt na korte tijd weer in het ziekenhuis.

Vraag

Bestaan geluk en pech dan niet? Als een voetballer de bal in eigen doel schopt, is dat toch domme pech?

Antwoord

In het dagelijks taalgebruik noemen we

dat pech, maar strikt genomen is er sprake van oorzaak en gevolg. De oorzaak van het schieten van de bal in je eigen doel kan zijn dat je geen balcontrole hebt; en dat heeft natuurlijk ook weer een oorzaak. Misschien ben je lui en heb je niet getraind. Misschien concentreerde je je niet, omdat je die nacht slecht geslapen hebt, of omdat je voetbal niet zo belangrijk vindt. En zo zijn er tientallen mogelijke oorzaken op te noemen.

Maar wat belangrijker is, is dat je door die 'blunder' in staat wordt gesteld te leren. Je leert te relativeren. Je leert je verlies met een lach te aanvaarden. Zelfs de kleinste gebeurtenissen in ons leven, en vooral die welke pijn doen, stellen ons in staat te groeien in wijsheid. Daarom wordt gezegd dat karma de beste leermeester is.

Het is voor ons soms moeilijk te achterhalen wat precies de oorzaak is van wat we 'pech' of 'geluk' noemen. En omdat we die oorzaak niet waarnemen, spreken we van toeval of willekeur, pech of geluk. Maar in de hele kosmos, in alles wat we kunnen waarnemen, vinden gebeurtenissen niet zomaar plaats. Er ligt altijd een oorzaak aan ten grondslag. Het feit dat wij die oorzaak niet kennen, wil niet zeggen dat die er niet is.

Spiritualiteit en logisch denken

Waarom is voor spiritualiteit nuchterheid en logisch denken nodig?

Antwoord

De gemiddelde mens is vaak emotioneel en beoordeelt ideeën dan op basis van het gevoelselement in zijn bewustzijn. Zo beoordeelt men vaak het waarheidsgehalte van wat iemand zegt, op basis van hoe je eruitziet en hoe je overkomt. Dat klinkt absurd, maar het gebeurt

regelmatig. De reclame werkt uitsluitend op deze manier en veel van de politiek helaas ook. Gevoelens zijn vaak vluchtig en daarom niet zo geschikt om het waarheidsgehalte van iets te beoordelen.

In het stadium van bewustzijn waarin we nu verkeren, zijn we nog niet zo vertrouwd met onze geestelijke achtergrond, met ons Hoger Zelf. Daarom zijn we heel vaak geneigd om gevoelsmatige zaken die een zweem van heiligheid of belangrijkheid hebben, als spiritueel te beschouwen. Als iemand met grootse gebaren, met rituele handelingen en 'exotische' kleding iets onzinnigs vertelt, zijn er toch mensen die het geloven.

Hoe kun je nu werkelijke spiritualiteit van deze schijn-spiritualiteit onderscheiden? Dat doe je door de *rede*, door de *logica*. Daarmee prik je schijnwaarheden gemakkelijk door.

Dat betekent overigens niet dat de logica of de rede het summum is. Logica is gebaseerd op de door onszelf opgebouwde inzichten en die zijn beperkt. Intuïtie, geestelijke visie, inspiratie, geven ons een veel helderder kijk op de Werkelijkheid dan het intellect. Toch is het intellect een zeer bruikbare toetssteen om ware spiritualiteit van louter gevoelsmatige schijn-spiritualiteit te onderscheiden.

Dat was de reden waarom H.P. Blavatsky op de vraag wat nodig is om Theosofie te bestuderen, antwoordde: "gezonder verstand" (*common sense*). Natuurlijk wil dat niet zeggen dat je je intuïties moet negeren. Integendeel! Stimuleer je intuïties en toets ze met behulp van de rede.

Maagdelijke geboorte

Het kerstverhaal vind ik een van de

mooiste verhalen die ik ken. Kun je wat meer zeggen over de maagdelijke geboorte?

Antwoord

Het is zeker niet alleen Jezus de Christus die uit een maagd geboren is. Hetzelfde wordt verteld van Lao-tse, Gautama de Buddha, Krishna, Plato en vele andere Heilanden. Dit feit zal ons moeten aansporen tot nadenken. Is hier sprake van een geboorte van een lichaam, of zou die maagdelijke geboorte op iets anders betrekking hebben?

Misschien helpt het als we naar de geboorte van prins Siddhārta kijken, de mens die later Buddha werd. Zijn vader heette Śuddhodana, en zijn moeder Māyā-Devī. Śuddhodana betekent 'zuivere stroom' ofwel 'goddelijke inspiratie'. Māyā-Devī betekent 'goddelijke illusie'. De Buddha werd dus geboren doordat een goddelijke stroom inspiratie inwerkte op goddelijke illusie. Ofwel, het geestelijk-goddelijke vond onderdak in een voertuig.

De Natuur heeft twee polen, die beide uit levende wezens bestaan. De ene pool is de actieve pool, de geest. Deze pool werkt in op, of activeert de andere, de voertuiglijke pool. Dit zou je de passieve pool kunnen noemen. We spreken ook wel over substantie. Maar let wel: substantie is ook levend. Bovendien zijn dit soort zaken altijd relatief, want wat voor ons geest is, kan voor verder ontwikkelde wezens juist materie of substantie zijn.

Hoe dan ook, er is een inwerking van de geest op de materie en uit de 'vermenging' van die twee, ontstaat een gemanifesteerd wezen. Vrijwel alle religies drukken deze idee uit in een driedeling: vader, moeder en de zoon. Zo ontstaat een kosmos, een mens, een dier, ja, feitelijk elk leven. Wanneer nu dit op een hoog spiritueel niveau

plaatsvindt, is er sprake van een groots mens: een Buddha, een Christus.

Kortom, de maagdelijke geboorte is een symbool voor het geboorteproces van enig wezen vanuit zijn geestelijke kern, en in het bijzonder voor het verschijnen van een van die grootse Mensenvrienden, de vertegenwoordigers op Aarde van de Hiërarchie van het Mededogen, die op gezette tijden verschijnen om de mensheid een spirituele impuls te geven.

Nu hebben universele symbolen altijd meer betekenissen. Er zijn altijd ten minste zeven sleutels die, als je ze omdraait, steeds een diepere kijk geven op het mysterie. Het symbool van de mystieke geboorte is daarom ook van toepassing op sommige inwijdingsrituelen, waarbij de kandidaat bepaalde ervaringen meemaakt, die de mensheid in de verre toekomst ook zal doormaken. Daaronder is ook de ervaring van de mystieke geboorte. Daar wordt dan in dit geval onder verstaan dat in de verre toekomst een mens niet meer door een geslachtelijke conceptie zich zal manifesteren, maar zijn geboorte zal plaatsvinden door wat *Kriyāśakti* wordt genoemd. Om precies uit te leggen wat dat is, hebben we veel meer plaats nodig dan we nu hebben, maar in het kort kun je zeggen dat Kriyāśakti betekent dat je door *gedachte en wil* iets tot stand brengt. Hoe onwaarschijnlijk dat nu wellicht lijkt, in de toekomst zal dit de menselijke voortplantingsmethode zijn. De vergevorderde inwijdeling nu, verlaat rond Kerstmis, ten tijde van het winstersolstitium rond 21 december, zijn lichaam. Hij 'sterft', ofwel hij leert de processen van het sterven kennen. Na drie dagen – of in sommige zeer uitzonderlijke gevallen na veertien dagen – keert hij terug naar zijn lichaam, waarin hij als het ware weer geboren wordt. Hij is dan een tweemaal geborene, een *dwija* zoals de Hindu's

dat noemen. Ook hier is dan sprake van een maagdelijke geboorte. Hij is uit de pure maagdelijkheid van zijn eigen innerlijke goddelijkheid geboren.

Het hele kerstverhaal is een enigszins met fantasie opgesmukt verhaal van deze inwijding. Zie bijvoorbeeld hoe het 'kindeke' in doeken wordt gewikkeld, ofwel dat het zijn lichaam weer 'aantrekt'. De kersttijd is inderdaad een inspirerende tijd, omdat wij in onze gedachten kunnen verblijven bij die grootse mensen die door de portalen van de dood gaan en als Christussen of Buddha's terugkomen. Dat zou ons kunnen inspireren zelf het 'kerstkind' in ons geboren te laten worden, of althans iets van liefde, mededogen en opofferingsgezindheid ten behoeve van onze medemensen in ons gestalte te geven.

Wie meer hierover wil weten, die leze het boekje van Gottfried de Purucker *Bekleed met de Zon*. Juist voor de tijd van midwinter een zeer inspiratief boekje. Het boekje is te koop op de website van Stichting I.S.I.S.

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Bianca Peeters,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van den Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactie: J. de Jong-van Wijk,
T: 06-44424848 (b.g.g. 070-3461545)
e-mail: luciferred@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het recht voor om ingekomen stukken te selecteren en in te korten.

Abonnementen: kunnen op ieder gewenst tijdstip ingaan, gelden voor het hele kalenderjaar en worden automatisch verlengd, indien ze niet voor 1 december van het lopende abonnementsjaar schriftelijk zijn opgezegd. Dit is niet van toepassing op cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijs:
€ 26,50 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 4,60
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer@stichtingisis.org
internet: www.blavatskyhouse.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt in
enige vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen of enige andere
manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor International Study-centre for Independent Search for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het vormen van een kern van Universele Broederschap, door het bestuderen en verspreiden van kennis over de geestelijke achtergrond van mens en kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen, lezingen, ondersteuning bij waarheids-onderzoek, het uitgeven, verkopen en uitlenen van boeken en tijdschriften, en het stimuleren van de praktische toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie boven-religieus en boven-politiek, en ontvangt geen overheidssubsidie. Alle werkzaamheden van Stichting I.S.I.S. worden verricht op basis van vrijwilligheid. De organisatie kent geen betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk voor enigerlei verklaring of mening, die in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

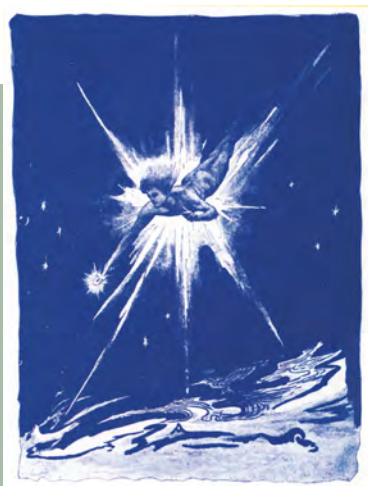

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut beogende instelling, ANBI nummer: 50872. Zie voor de mogelijkheid om de stichting financieel te steunen: www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfacten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)